Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...рнин 21-һээ гарана | № 15 (14126) | 1976 оной январиин 20, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

МҮНӨӨ САГАЙ ЭРИЛТЭТЭЙ ЗОХИЛДУУЛАН

ВЦСПС-эй тогтоолой үндэһөөр 1975 оной һүүлэй ha...дай туршада республикын колхоз болон совхозуу... хүдөө ажахын үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой предпри... болон эмхи зургаануудай профсоюзай организацинууд... тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо үнгэрөө һэн. ...э тоосоото үедэ профсоюзай организаци бүхэнэй ...һан хүдэлмэриин дүн согсологдожо, ерэхэ үедэ бэе...дэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна.

Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ...союзай эхин организацинууд тоосоото үедэ улам бэ...э, ажал ябуулгаяа бүри эдэбхижүүлээ, хүтэлбэрил... һургуули, ажахые эрхилхэ һургуули, коммунизмын ...ули болохо ехэ үүргэеэ бодото хэрэг дээрэнь дүүр... тула ехэ оролдолго гаргаа гэжэ тэмдэглэхэ шуха. Мүнөө хүдөө ажахын алибаа үйлэдбэри дээрэ хүдэл... бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 96,7 процентнь профессио...а союзай гэшүүд болонхой. Профсоюзай организа...дай ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриин нилээд һайжар...энэ баримта харуулна.

«Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна соци... мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Мини...үүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тог...ые хүтэлбэри болгон, колхоз, совхозууд болон хү... ажахын предприятинуудай коллективүүдэй дунда со... мүрысөөн хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэнөөр, эршэтэй... эмхидхэгдээ һэн. Ажалшадай эдэбхи эрмэлзэл улам ...гаха, социалис мүрысөөнэй үрэ дүн улам арьбадхаха ...гоор профсоюзай эхин организацинууд болон коми...д эмхидхэлэй али олон хэмжээ ябуулгануудые бэе...эн байха юм.

...нигэжэ хүдөөгэй ажалшад юһэдэхи табан жэлэй түү...ы жэлдэ ажалай бүри һайн амжалта туйлажа ша... Үнгэрһэн жэлдэ республикын колхоз, совхозуудай ...ашад 660 мянга шахуу тонно орооһо хуряажа, гү...өө 200 мянга гаран тонныень тушаагаа бшуу. Иимэ ...орооһон урдань бэлэдхэгдээгүй юм. Мал ажалай ...уктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар горитой ... хэгдээ. Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худал... табан жэлэй даабари үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ тү...хы жэлдэ туйлаһан үрэ дүн шиидхэхы һуури эзэл... байха юм.

...оллективэй дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхид..., ажалай баян амжалта туйлажа шададаг профсоюз... организацинууд манай республика дотор олон. Тэдэ...гэн хадаа Улаан-Үдын аймагай «Байкал» гэжэ һу...алай ажахын профсоюзай рабочком болоно. Социа... мүрысөөндэ эдэбхитэй оролсоһон энэ ажахын малшад ...ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха табан ... түсэб дүрбэн һараар урдишалан дүүргэһэн байха ...эдэхи һаалишад жэл бүхэндэ дунда зэргээр үнеэн ...өө 4000—5000 килограмм һү һаана.

...эхэтэй хамта тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ ... местком болон рабочкомуудай һанаһанда хүрэ... хүдэлдэггүй байһаниинь элирхэйлэгдээ. Илангаяа ...шадые үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ үргэнөөр хабаа...ха хэрэгтэ анхарал һулаар хандуулагдана. Зарим ...үр хүдэлмэришэдэй суглаанууд, үйлэдбэриин саг ...жын зүблөөнүүд ажахы хүтэлбэрилгын хүсэн боло...дааагүй байһаар. Тиихэдэ комитедүүд ниитын комис...удай хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, хү...эрилэгшэдэй ажаһуудал һайжаруулха, ажаллахада ... арга боломжо хангаха асуудалнуудта анхаралаа һу... табина гэһэн шүүмжэлхы ажаглалтанууд тон зүб ...ээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

...э ушар тушаа хэлэхэдээ, нэгэ иимэ асуудалда ...гүй үнгэржэ боломоор бэшэ хаш. Колхоз, совхо...ай, хүдөө ажахын предприятинуудай, эмхи зургаа...ай партком болон партийна эхин организацинууд ...гоо туһалагша болохо профсоюзай эмхиин хүдэл...ие саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, ажал ябуулгадань ту..., һайн ажал хэрэгыень, үүсхэлыень дэмжэжэ байха .... Гэхэ зуура профсоюзай зарим комитедүүдэй ...аар хүдэлдэг, коллективэй үмэнэ табигдаһан зорилго...е шиидхэхэ хэрэгтэ мүртэй хабаадалсадаггүй бай...ушар хадаа имагтал партийна организациин хангалта... хүтэлбэринөө үндэһэлнэ.

...адахи түсэбтэ табан жэл эхилээд, урагшаа түргэн ...атайгаар дабшажа байна. Коммунизм байгуулгын ..., эзлжээтэ шатын туршада бэелүүлэгдэхэ зорилго... ехэ, харюусалгатайшье. Республикын арадай ажа..., соёл культурые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол ...а шэглэл һая боложо үнгэрһэн областной партийна ...X конференциин шиидхэбэреэр тодорхойлогдоһон ...а. Эдэ зорилгонуудые хүсэндэнь хүргэхэ ехэ тэмсэл... хүдөөгэй профсоюзай организацинуудай, тэдэнэй ко...дүүдэй оруулалсаха хубитань ехэ.

...жалшадай үйлэдбэриин ба ниитын эдэбхи бадарга... үйлэдбэри хүтэлхэ хэрэгтэ тэдэниие хабаадуулгын ... шэнжэ ба онол аргануудые улам һайжаруулха гээ... профессиональна союзуудай шиидхэхэ зорилго боло... хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай ажаллаха арга бо...о ба ажаһуудал һайжаруулхын тула профсоюзууд ... үргэлжын оролдолго гаргаха, ажалай бүтээсэ ... үргэлжэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ, ажалай ... бэхижүүлхэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, мо...а ба материальна урмашуулгануудые шадамараар ...хэхэ, түрүү дүй дүршэл дэмжэхэ ба дэлгэрүүлхэ ...той» гэһэн эрилтэ партиин XXV съездэдэ зорюулжа, ...СС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые ...6—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект ... табигданхай. Энэ заабариие бодото хэрэг дээрэнь бэе...ын түлөө хүдөөгэй профсоюзай организацинуудай ...дүүд бүхы хүсэеэ, эмхидхэхы шадабаряа элсүүлхэ ...иинь дамжаггүй.

...ПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын ..., тэрэнэй хараалха зорилгонуудые амжалтатайгаар ...үүлхын түлөө социалис мүрысөөндэ бүгэдэ ниитые ...үүлэгшэ эгээл эдэбхитэй хүсэн байһанаа хүдөөгэй ...союзай организацинууд гүйсэд ойлгоно. Тиимэһээ ...нигөө ябуулдаг хүдэлмэриие мүнөө сагай эрилтэтэй ...лдуулан эмхидхэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Колхоз, совхозуудта ажалай бүтээсын жэлэй дунда зэргын хэмжээе табан жэлэй туршада 27—30 процентээр дээшэлүүлхэ.

(Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектһээ).

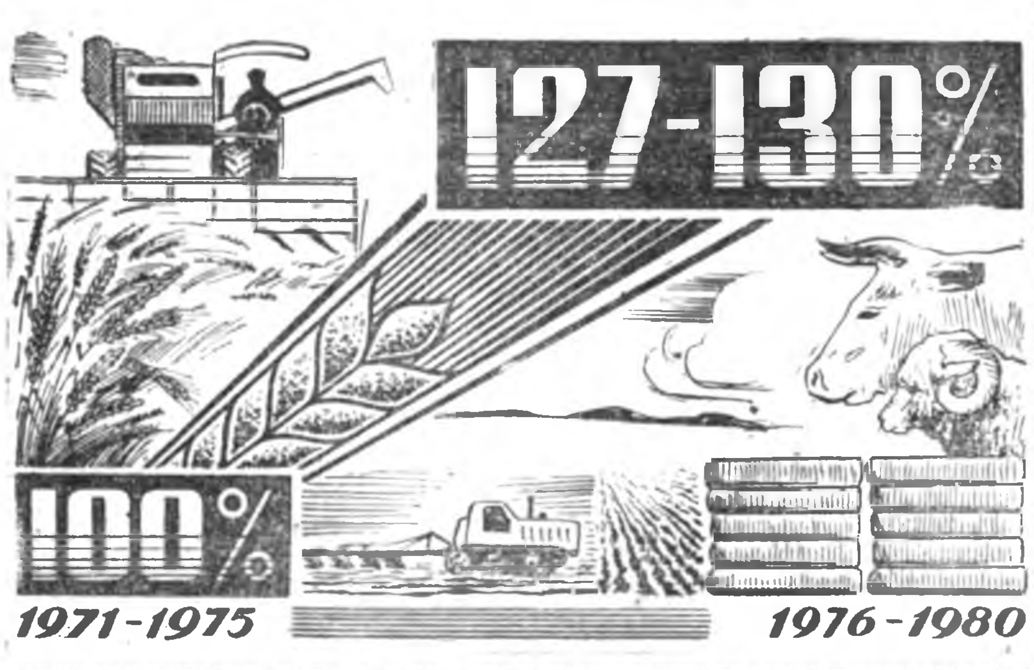

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

Манай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проекттэй ехэл анхаралтайгаар танилсажа, тэрэниие зүбшэн хэлсэжэ байна. Энэ проекттэй манай ажалшад танилсаад байхадаа, үнгэрһэн үедэ совхозой партийна организациин ябуулһан хүдэлмэри тухай, тэрэнэй үрэ дүн болоод, 1975 ондо ажахын туйлаһан амжалта, саашадаа совхозойнгоо ажахын ямараар хүгжэхэ тухай хөөрэлдөө хэнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ манай совхоз гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха талаар гүрэнэй түсэб амжалтатай дүүргэһэн байна. Тиигэжэ һү гүрэндэ тушааха жэлэй түсэб ноябриин эхеэр дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 90-ээд центнер һүн гүрэндэ худалдагдаа. Ноябриин 20-до манай ажахын һаалишад табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухай мэдээсэһэн байна. Мүн мяха, нооһо, таряа тушааха 1975 онойнгоо даалгабари манай ажахы бэелүүлээ.

Үйлэдбэриин гол һалбаринуудта совхозой коммунистнууд ажалай түрүүшүүл оролдосотойгоор ажаллана. Тэдэнэй тоодо Д. Б. Сахиева, Лх. Дондокова, XXIX областной партийна конференциин делегат А. С. Содномова, Д-Х. Дондокова, В. К. Пантюхина, Л. С. Фетеля бии. Мүн совхозой түрүү хонишод О. Т. Тагаров, Г. Д. Доржиева, С. Н. Сойжинов, Ц-Д. Чимитов болон бусад ажалдаа оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, үндэр үрэ дүнгүүдые туйлана. Ажалай түрүүшүүлһээ жэшээ абан совхозоймнай бусад хүдэлмэришэд шударгы бэрхээр ажаллахые эрмэлзэнэ.

Гэбэшье, ажахыдамнай дутуу дунданууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд бии гээшэ. Арадай ажахые шэнэ, 10-дахи табан жэлдэ хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд тухай проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ, манай совхозой ажалшад саашадань ажалай гурим, журам эрид һайжаруулха, заяг заршам эбдэдэг, архи тамхи уудаг, ажалдаа хойрогоор хандадаг зонуудтай эрид тэмсэл ябуулха тухай дурадхал һанамжануудаа оруулна.

Энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр Онинοборск тосхондо механизаторнууд сугларжа, өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай зүбшэн хэлсэһэн, архиншангуудаа зоной урда гаргажа байлгаад, ехэ эридээр шүүмжэлһэн байна. Тиигэжэ «хара уһантай» ханилдаг хатуушуул А. С. Машанов, А. В. Серебрюхов, И. И. Машанов, И. И. Подобашин гэгшэд һүүлшынгөө үгэ үгэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдөө гуйха баатай болоһон байна. Эдэ мэтэ хойрогуудай ажалдаа ханамжагүйгөөр хандаһанһаа боложо, зунай үедэ үбһэ тэжээл бороодо орожо гутаа, мүнөө үбэлэй үедэ малай тэжээл дутана, тэдэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Мүн барилгашаднай проект зүбшэн хэлсэхэ зуураа, ажалай шанар һайжаруулха, журам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо тогтоһон байна. Манай барилгашадай бригада аймаг соогоо һайнаар хүдэлдэг гэжэ тоотойшье һаа, барилгын шанар эрид һайжаруулалтай гэжэ модошо дархан Василий Цыренжапов дурадхал оруулһан байна. Түсэб, даабаринууд хододоо дүүргэгдэжэ байбашье, зарим үедөө яаралтайгаар, дутуу дундатайгаар барилга бүтээхэ ушар хаа яа дайралдадаг гээшэ. Тиимэһээ барилгашан бүхэн даалгагдаһан ажалайнгаа газарта ехэл ханамжатайгаар ажаллажа, үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлхэ, тиихэдэ барилгын шанар һайжаруулхын тулада үдэр бүри хүн бүхэнэй ажалые шалгажа байха ёһотой болонобди гэжэ тус суглаанда хабаадагшад мэдүүлһэн байна. Жэшээнь, промышленностьда хэһэн ажалаа шалгалтагүйгөөр тушаадаг өөрын тамгатай ажалай түрүүшүүлэй олон боложо байхадань, бидэ, хүдөөгэй ажалшад, баһал иимээр, эдээнһээ жэшээ абан ажаллаха ёһотойбди гэжэ совхозой олонхи ажалшад мэдүүлнэ.

Мүнөө үедэ манай совхозой һаалишад, хонишод, механизаторнууд, хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, ажалдаа үнэн зүрхэнһөө коммунис ёһоор хандаха гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ бултадаа нэгэн дуугаар мэдүүлнэ, хэлэнэ.

Тиимэһээ совхозой партком, дирекци, профсоюзна болон комсомолой организаци ажалшадаа коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тиигэжэ тэдэнэй ажал хэрэгтээ эзэн ёһоор хандаха, мүр мүрөө түшэлсэн, оролдосотой һайнаар, «энэ шинии, энэ минии» гэлсэнгүйгөөр ажаллаха тухайнь хүдэлмэри ябуулжа байна.

Мүнөө партком болон дирекци шэнэ табан жэлые амжалтатай һайнаар дүүргэхэ талаар коллективэйнгээ социальна хүгжэлтын түсэб зохёожо байна. Энэ түсэб соо ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ гол һуури эзэлнэ. Мүн тус түсэбтэ зоной элүүр энхые хамгаалха, ажаһуудал һайжаруулгын асуудалнууд оролсоно.

В. АБИДУЕВ
Хориин аймагай Анаагай совхозой парткомой секретарь.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ЖЭЛЭЙ СССР-тэхи ДҮНГҮҮД

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлые СССР-тэ үнгэргэхэ комиссиин заседани январиин 16-да КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо К. Т. Мазуровай хүтэлбэри доро болобо. Энэнь Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлтэй дашарамдуулан, Советскэ Союзда ябуулагдаһан ехэ хүдэлмэриин дүнгүүдтэ зорюулагдаа.

К. Т. Мазуров эхилэлгын үгэ дотор иигэжэ тэмдэглэбэ: эхэнэрнүүдэй тэгшэ эрхэ, общественно хүгжөөлгэдэ, амгалан байдал ба уласхоорондын харилсаа холбоо батадхахын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадаха тухай асуудалнууд үнгэрэгшэ жэл дэлхэйн олониитын гол анхарал татаһан байна. Уласхоорондын жэл совет эхэнэрнүүдэй ажалай дэбжэлтээр, эдэбхи үүсхэлэйнь бадаралгаар Советскэ Союзда тэмдэглэгдээ. Партиин эрхилдэг түгэлдэр ажал ябуулгада, гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлхэ ябадалда тэдэнэй хабаадалга улам үргэдхэгдөө. Эхэнэрнүүдэй үнэхөөрөө тэгшэ эрхэ хангалтын талаар Советскэ Союзай дүй дүршэл хилын саанахи үргэн олониитын дунда ехэ һонирхол үүсхэдэг болонхой.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. Н. Николаева-Терешкова, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо П. Т. Тронько, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь З. Г. Новожилова, Белоруссиин СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. Л. Снежкова, ВЦСПС-эй секретарь А. П. Бирюкова, КПСС-эй Ленинградска горкомой секретарь Т. И. Жданова, СССР-эй арадай артистка Н. В. Мордюкова, СССР-эй элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо Е. Ч. Новикова, Социалис Ажалай Герой А. И. Петрова, Литвагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Л. К. Диржинскайте - Пилюшенко гэгшэд комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлээ. Коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта эхэнэрнүүдэй хабаадалгые Коммунис парти, Советскэ правительство ехэ удха шанартайда тоолодог гэжэ тэдэнэр тусхайлан тэмдэглэбэ.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев үгэ хэлэхэдээ, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлтэй холбоотой хүдэлмэри эмхидхэлгые ниитэ партийна, ниитэ гүрэнэй ехэ удха шанартай зорилго мүн гэжэ түбэй комисси, республиканууд ба областьнуудай комиссинууд орон доторхи олониитэ эхэнэрнүүд, бүхы совет хүнүүд тоолоһон байна гэбэ.

Уласхоорондын оршом соо эхэнэрнүүдэй жэлэй амжалтатайгаар үнгэрһэндэ, олониитын-политическэ ехэ һонирхол үүсхэһэндэ сэдьхэлээ бүрин ханаха дүүрэн үндэһэ баримтатай байнабди, — гэжэ П. Н. Пономарёв хэлээ.

Комисси зохихо шиидхэбэринүүдые батадан абаба.

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президиумэй бюрогой онсо заседани эндэ хүдэлмэреэ эхилэнхэй.

ВСМ-эй генеральна секретарь Ромеш Чандра заседани нээхэдээ, Стокгольмын уряада табюулха уласхоорондын үргэн ехэ кампани ябуулха шухала тухай онсолон тэмдэглэбэ.

Франциин, Италиин, Индиин, Аргентинын, Великобританиин, СССР-эй ба бусад оронуудай амгалан байдалай түлөө тэмсэлшэдэй национальна эмхинүүдэй түлөөлэгшэд Стокгольмын шэнэ уряае дэмжэхэ, яаралтайгаар зэбсэглэлгэ болюулхын ба буу зэбсэгүүдые хурылахын түлөө тэмсэхэ зорилгоор оронууд доторнь бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулганууд тухай суглараагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

ВСМ-эй президиумэй гэшүүд Финляндиин Республикын президент У. К. Кекконентэй уулзаба. Ниитэ Европын зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэһэн 1975 он бүхы дэлхэйдэ илангаяа шухала байгаа. «Хельсинкиин хараа бодол» Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет мэтын иимэ эмхинүүдэй ажал ябуулгада саашадаашье илангаяа ехээр нүлөөлхэ байха гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Дайнай ба амгалан байдалай асуудалнуудаар Финлянди хара амяа хараад байха ёһогүй. Бидэнэр эб найрамдалай түлөө дайн байлдаа буруушаан тэмсэнэбди, — гэжэ У. К. Кекконен онсолон тэмдэглэнэ.

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэ хотодо Ленинэй ордентэ оперо ба баледэй театр соо республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн боложо үнгэрөө. Эндэ республикын колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай үйлэдбэриин түрүүшүүл, ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаһан байна. Зүблөөн дээрэ «1975 оной дүнгүүд ба шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **В. Ф. Лысов** хэһэн байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй энэ зүблөөндэ манай республикатай мүрысэдэг Шэтын областиин делегаци хабаадаһан байна. Делегациие Шэтын облгүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Социалис Ажалай Герой А. И. Поливин толгойлбо.

Зүблөөн дээрэ табигдаһан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ **И. Р. Агафонов,** Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой директор **Н. Н. Найданов,** Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой ахамад зоотехник **А. А. Денисова,** КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь **Р. Г. Баяргуев,** Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан **Н. Ц. Будаева,** Бэшүүрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлые эрхилэгшэ **Ю. М. Прадед,** Загарайн аймагай уһалууриин системэнүүдэй управлениин начальник **К. А. Уланов,** Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хониной товарна фермые даагша **А. Х. Раднаев,** Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой ахамад агроном **И. М. Козлов,** Хориин аймагай Хүрбын совхозой лугомелиоративна отрядай бригадир **А. В. Литвиненко,** КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь **К. Д. Дагбаев,** Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой ажахын тоосоото звеное даагша **А. А. Шергин,** Шэтын облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, Социалис Ажалай Герой **А. И. Поливин,** Кабанскын аймагай Оймороой совхозой гахайн фермые даагша **В. А. Серебренников,** республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо, племпредприятинуудай нэгэдэлэй начальник **Ж. И. Громов,** Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой луговод **К. Г. Ястребов** гэгшэд хабаадаа. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөн дээрэ республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1976 ондо бэелүүлхэ социалис уялганууд баталагдан абтаа. Удаань хүдөө ажахын олон түрүүшүүлдэ БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотанууд, габьяата нэрэ зэргэ олгогдоһон дипломууд болон бусад шагнал барюулагдаа. 1975 ондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн аймагуудта, үйлэдбэриин коллективүүдтэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан барюулагдаһан байна. Зүблөөндэ хабаадагшадта ехэ концерт харуулагдаа.

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проекттэй танилсаад байхадаа, Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой П. В. Трифоновой толгойлдог хартаабха ургуулагшадай звено энэ жэлдэ бүри ехээр ургаса хуряаха зорилго урдаа табиба.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшынь жэлдэ 80 гектар газарайнгаа тус бүриһөө адагынь 125 центнер хартаабха малтаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа. Мүнөө звеногой гэшүүд бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Бүхы полиингоо хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха юм. Тиихэдэ тэрэнэйнгээ 24 гектарые наг шэбхээр үтэгжүүлхэнь. Хартаабха һуулгаха болзор, ургасыень харууһалха агротехническэ хэмжээнүүд хуу тодорхойлогдонхой.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшынь жэлһээ эхилжэ, хартаабхын баян ургаса абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые аймагай бүхы хартаабха ургуулагшадые уряалба.

Г. ЯМПИЛОВ.

Түрэл ажахынгаа һалбари, отделени, бригада бүхэниие һайнаар хүтэлбэрилжэ, ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ юм. Тиин иимэ харюусалгата хүдэлмэрндөө дүршэһэн мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо олон байна. Жэшээлбэл, тэдэнэй нэгэн — колхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ Георгий Минаев малшад, хонишодой, мүн механизаторнуудай хүсые элсүүлжэ хүтэлбэрилхэ талаар онсо бэлигтэй байһаараа шалгардаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отделениие эрхилэгшэ, колхозой парткомой гэшүүн Г. Ц. Минаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Эдэ үдэрнүүдтэ Сэлэнгын аймагай ажахынуудай хабарай тарилгада хабаадуулагдаха тракторнуудые заһабарилжа бэлэн болгохо хүдэлмэри «Сельхозтехника» нэгэдэлэй отделениин мастерскойдо эмхитэйгээр ябуулагдажа байна. Газетын фотокорреспондент С. Балдуевай буулгаһан энэ фото-зураг дээрэ дурсагдагша отделениин дүршэлтэй слесарь-заһабарилагша Емельян Ефимовые харанат.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҮНИН

УРАН ЗУРААШАДАЙ ХОЛБООНДО

...саһан Буряадай Уран зураашадай холбоондо һонирхолтой хөөрэлдөөн болобо. ...ФСР-эй Уран зураашадай ...оонгой правлениин пленум ...э СССР-эй Уран зу...ай ...мииин бодото гэшүүн Г. М. ...ржевой хэһэн элидхэл эндэ зүбшэн хэлсэгдээ. Искусство шэнжэлгын эрдэмэй кандидат И. И. Соктоева элидхэл тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Москва хото ошожо, «Советская Россия» гэһэн выставкэдэ хабаадаһан уран зураашад С. Ринчинов, Д-Н. Дугаров, Ю. Чирков, А. Хомяков, В. Уризченко гэгшэд выставка дээрэ болоһон уулзалганууд тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэд. Энэ үдэр бүлэг уран зураашадта «Советская Россия» выставкын дурасхаалта тэмдэгүүд барюулагдаа.

Уран зураашад туйлаһан амжалта, хэгдэһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые гаргажа, саашанхи түсэбөө зүбшэн хэлсээ.

Буряадай уран зурагай искусство хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө мэдээжэ уран зурааша Б. С. Садыковта Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшын үндэр нэрэ олгогдоһоной үнэмшэлгэ барюулагдаба.

Б. БАТОЕВ.

ПАРТИИН ТҮСЭБ — арадай хэрэг

ШЭНЭ АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛНА

СССР-эй эрдэм ажахые арбадахи табан жэлдэ хүгжөөхэ түсэб тухай партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проектые зүбшэн хэлсэлгэ колхозоймнай таряашад, механизаторнууд, малшад, хониншод болон бүхы гэшүүдэй дунда үргэнөөр ябагдажа байна. Түүхэтэ энэ проектын мүр бүхэниие уншахадаа, ленинэй партиин хүтэлбэри доро үнгэрһэн табан жэлдэ Эхэ оронойнгоо түйлаһан асари ехэ амжалтаар омогорхон байсанаш. Оройнгоо экономико саашадаа хүгжэхэбди, арад зоной ажабайдал улам һайжарууланхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, советскэ правительствын саг үргэлжэ анхаржа байдагые элитэхэ харанаш.

Үнгэрһэн табан жэлдэ сабшалангай үлэрил һайн байгаа гэжэ хэлэхын аргагүй. Гурбан жэл уда дараалан үргэлжэлһэн ган гасуур саашанхи үргалдамнай ниилэд тойбо татаа. Энэнь хүдөөгэйхидтэ шангахан шалгалта болоһон үгэбэй гэшэ. Колхозоймнай түрүүд парги, правительствын туһаламжаар байгаалиин бэрхэшээлые тэсэмгэйтээр дабажа, эдэ ажлнуудта ажахынгаа хүгжэлтэ талаар горитой алхам хэн гэжэ хэлэхэ байна. Һү, маха, үндэгэ, овощ, хартаабха абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбөө үлүүлэн дүүргэбди. Нииты малай тоо толгой олошорхо, ашаг шэмэниинь мүн дээшэлээ. Жэшээнь, үнеэн бүриһөө һү һаалга 300 килограммаар, оройнгоо урагшалангай гектар бүриин ургаса 2,6 центнерээр дээшэлээ.

Би агроном һэн тула шэнэ табан жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалаар һонирхоо хүн бэзээ. Газарай үрэжэл улам һайжаруулха, тэрэнэ бодомжотой һайнаар хэрэглэхэ, минерална, нютагай үтэржүүлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ үлэгдэлтэдэ. Үнгэжэ оройно тэрэ бүри ехээр абадаг болохо гэшэ. Энэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол зорилго байһан зандаа гэжэ проект дотор сэхэ хэлэгдэнэ.

Хэлэйшье мэдэхээр, газар тарилгын ямаршье ажахын гол баялиг аабдаа. Тэрэниие зүбөөр, ашаг түхэйгөөр эдлэжэ шадабал, оройно гараагүй, мал ажалай продукт нуудые ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болоходэй. Тиимэһээ манай түрүүн хийн таряалан, сабшалан, бэлшээриингээ ургаса дээшэлүүлхэ зорилго урда табиһадди. Энэмнай амар аргаар бэелүүлэгдэхэб? Сэбэр паар ехээр хахалха гэхэ, газарай бага. Оройнгоо ургамалнуудай таришалгые бага болгожо болохогүй бшуу. Харин хэн бари ургаса эзрэгтэйдди.

Иимэ байдалда, нэгдэхэер, горох ехээр тарилха, хоёрдохёр, эрдүүнэ малда эдиүүлхэ силос ехээр дарахын тула гол түлэб горох ойёос хоёрые холижо таридаха, тингээд гэрэ газараа намартаа гааар болон хахалдаг байха гэжэ шиидэбэди. Хахаа ниэдөөнд 100 гектарта горох таридан һаа, мүнөө жэлдэ тэрэнэ 400 гектарта хүргэхэмнай. Га бүриһөө 15 центнерһээ бага бэшэ горох хураажа абахаар түсэблээбди.

Арбадахи табан жэлдэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие удаа дараалан улам бүри химилжүүлхэ байхаар харалагдана. Тиимэһээ ажахы бүхэн минерална үтэржүүлгэ, химиин бодосоор хангагдаха. Харин тэрэнэ зүбөөр хэрэглэхэ, ашаг туһыень дээшэлүүлхэ гээшэ шухала асуудалай нэгэн.

Нели бүхэнэй хүрьһэнэй химическэ бүридэл адли бэшэ гэдэг. Али полидо ямар бүри шэнгэн бүтэгдэхүүн, хэдэн хэмжээгээр тэрэ хүрьһэндэ оруулхые, аша үнэтэй байхаб гэжэ шиидхэлгэ, мүн бэлдэхэ хүчирлэ оруулха тусхай прибор, тухэзрэлгэ агрономүүдэ байдаггүй. Тиимэһээ хүдөө ажахын хүгжэлтэ гэхэн проектын хэлэгдэхэ дотор колхоз, совхоз бүрин газарай хүрьһэнэй химическэ бүридэл шэнжэлхэ тусхай прибор, тухеэрэлгэтэй лабораторниудтай байха гээшэ удаа дараалан абажаб. Мүнөө колхоз, совхоз бүри дээдэ эрдэмтэй агрономууд, зоотехникууд, инженерүүд, селекционернүүд ажаллана. Тэдэниие үй-лэдбэридэ хэрэгтэй, эрдэм, техникэ, технологи, эрито-агрономууд гэхэд нэгэн дээшэлэлгэ. Гэтэр тэдэнэр ажалаа эрдэм ухааһай түйлалта түлеэр хэрэглэхэ эрхэгүй байна. Тусхай лабораторни хүрьһэнэй бүридэл шэнжэлэн, ургасыень ямар аргаар дээшэлүүлхэ байха һэмби.

А. ЭРДЫНЕЕВ,

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой ахамад агроном.

ҮРЭ ДҮНГҮҮД БА ЗОРИЛГОНУУД

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 оноудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэлгэ манай республика доторо үргэлжэлһөөр. Задын аймагай Ӧзӧрой совхозой коммунистнууд партийна хамтынгаа суглаанай үзэмжэдэ тус асуудал табижа, зүбшэн хэлсэбэ.

Тинхэдэхи юһэдэхи табан жэл соо бэелүүлһэн ажал ябуулгынгаа үрэ дүнгүүдые согсолжо, түйлаһан амжалтануудаа арьбадхахын бии байгаа дутуу дунданууднаа дары усадхахын, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхын тула харалган бүхы сумэ дүүргэхэ хэмжээнүүдые хэлэлсэһэн байна.

Оройнгоо ургамалнуудай ургаса саашадань дээшэлүүлхэ талаар зарим тэдэ урагшатай алхамуд хэгдээ. Гектар бүхэнһөө урданайхиһаа 4,5 центнерээр ехэ оройн абтадаг болоо бшуу.

Гадна малай ашаг шэмэниинь дээшэлэһэн байна. Һүнаалиин ферминүүдэй коллективүүд табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, дээбайһан гадуур 4576 центнер һү худалдаба.

Наймадахи табан жэлтэй сасуулха болоо һаа, үнеэн бүхэниие абтаһан һүнэй, хонин бүхэнһөө хайшалгадаһан ноохоной, эбэртэ бодо малай толгой бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэ соо дэшэлүүлэн һэжэн хэмжэхэ зарим тоды ехэ болоо.

Һаалишад А. П. Бззарова, Ц. Б. Цыденова, В. И. Крюкова, М. Г. Тучинова, А. С. Ринчинова, Д. Д. Гармаева, Д. Ц. Гендунова гэгшэд хүбинга табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, ажахынгаа түйлаһан амжалтада горитой хубитаяа оруулаа.

Зүүн Торинн һү һаалиин фермын коллектив үнгэрһэн табан жэл соо һайнаар хүдэлжэ гараа. Жэшээлхэдэ, һү абаха түгэсхэхы жэлэйнгээ түсэбые 108 процент дүүргэжэ, үнеэн бүхэнһөө 1800 гаран килограмм һү һаалиан байна.

Коммунистнууд, хонишод К. М. Киселев, С. Г. Фофонов, Д. Н. Д. Ачитуев болон бусад табан жэлэйнгээ даабарие мүн лэ болзорһоонь урид дүүргээ.

Мал шахалгын гүүртэнүүдые даагшаһан М. Н. Колодин, Д. Т. Цыренов гэгшэд XXV съездын нээгдэтэр хоёр нарынгаа даабарие сумын дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн түхайгаа шухадтэе хэлээ.

Түйлаһан амжалтанууддаа горитой байһаниие тэмдэглэхэ зуураа, элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд, КПСС-эй XXV съездын наатэдэ хоёр нарыайнгаа даабарие сумын дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн тухайгаа нүхэдтэе хэлээ.

Совхозой дирекци, партком болон отделениинүүдэй партийна эхин организацинууд ажалдаа мэргэ горитой дутуу дутагдалууд үгышөө бии. Заседанинууд болон суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинан шалгаха хэрэг тон муу байна. Гадна ажалладые хүмүүжүүлгын онол арганууды саашадань һайжаруулха, хүгжөөхэ талаарше муртэй юумэн хэгдээгүй байһаар.

Худөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда даажа байһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг зон олон. Энэнһээ болоно малай байранууд үбэлжэлгэдэ мүүгаар бэлдэгдэһэн байха юм. Гадна сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хүдэлмэри һэнаһаарда хүрэмэ маягаар ябуулагдана гүй. Тиигэжэ үбэн тэжээл бэлдэхэ түсэб бэлэдхэлгэ албастай хүдэлжэ дүүргэгдэнгүй үлэжэ, гүрэндэ мяха худалдаха түсэб шэбэр байдал тохёолдоно. Энээнһээ болоно малай олоор тооло гарахада ушар ошорно.

КПСС-эй Устав соо бэшэгдэһэн уялгануудаа заал бэелүүлгэ хэрэгжүүлэлтэ коммунист бүхэнэй урда сэхэ табигдаа тон шухала гэжэ партиин гэшүүн Д. С. Бадмаева ехэ хэлэбэ. Муугаар хүдэлдэг, ажалай болон ниитын журам хазагайруулдаг зарим коммунистнууд суглаан бүхэн

ПАРТИЙНА ажабайдал

дээрэ шахуу заһархаб гэжэ үгэсэ үгөөд лэ, хүүшан хэбээрээл ябажа байдаг.

Эдэ мэтын дутуу дунданнуудые усадхахада туһалха хэмжээ ябуулганууд тус суглаан дээрэ хараалагдаба.

Коммунистнууд КПСС-эй XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектын туйлай ехэ удха шанарые онсо тэмдэглэхэ зуураа, тус шухала документ соо бэшэгдэһэн манай ороной социально экономическа хүгжэлтын программые үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ байһан тухайгаа нэгэн дуугаар мэдүүлбэ. Тиигэхэ зуураа хэдэн дурадхалнуудые оруулһан байна.

Нэгэдэхеэр, хүсэ ехэтэй тракторнуудые, ехэ ашаа шэрэдэг автомашинануудые хүдөө ажахыда бүри олоор эльгээдэг болохын тулада тэдэниие улам олоор бүтээн гаргаха тон шухала гэжэ Ӧзӧрой совхозой коммунистнууд тоолоно. **Хоёрдохёор, аймагай газар дээрэ мяханай комбинат баряа һаа, алишье талаһаа туһатай, аша үрэ ехэтэй байха һэн.**

Тиигээд лэ арбадахи табан жэл соо габшагайгаар хүдэлхэ байһан тухайгаа суглаанда хабаадагшад нэгэн дуутаар мэдүүлээ.

В. БАШАРОВ,
худөө бэшэгшэ.

Залуушуулые хүмүүжүүлэгшэ

Олон жэлэй туршa соо Онохойн модоной комбинадта хүдэлхэ зуураа нарин дархан, коммунист Георгий Петрович Кучумов нилээд олон залуу хүдэлмэришэдые мэргэжэлдээ һургаа. Тиигэжэ коллективэйнгээ эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэдэй нэгэн гэжэ суурхаһаниинь гайхалгүй.

Комбинадайнгаа профсоюзай рабочкомой гэшүүнээр һунгагдаһан тула, Георгий Петрович энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ, сугтаа ажалладаг нүхэд соогоо хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. П. Кучумов ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ
фото.

Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой 3-дахи фермын коллектив һү һааха, гүрэндэ тушааха юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб 1975 оной октябрь һарада дүүргээ һэн. Тиихэдэ һүүлшын жэлэйнгээ түсэб декабриин эхеэр түгэсхэһэн юм. Энэ фермэдэ ажалай түрүүшүүл олон. Совхозой һаалишад (зүүн гарһаа) Ажалай Улаан Тугай орденто, юһэдэхи табан жэлэй ажалай ударник Л. П. Павлова, А. П. Емельянова, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл О. С. Гребенщикова, Е. М. Казазаева, М. М. Мясникова, Т. С Казазаева болон фермые эрхилэгшэ Ф. П. Яковлев гэгшэдые манай штатнабэшэ фотокорреспондент З. Веснинагай буулгаһан зураг дээрэ харанат.

АЖАЛША БҮЛЭНҮҮДЭЙ НАМТАРҺАА...

УЛААН НУГА. Түрүүшынхеэ мал тушаажа абаһан Федор Бадмаевичай бүлэдэ үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ харюусалгатан хаһа хүрэжэ ерэбэ. Үдэрынь малаа садхаажа ерээд, үдэшэндөө хото хорёогоо заһабарилна, дулаална, шабана. Хуушан һандаршаһан үүдыень шэнэлхэ, хорёо хотыень заһабарилха, бахананууды һуулгаха, амалха гэхэ болоод хэхэ ажал тон ехэ. Хэдэн үүдэнэй модон ханадань түшүүлэнхэй ба шэхэнэг нойтон модоор матажа хэһэн шаргын үргэнүүд харагдана. Тэрэ үдэртөө удаан хөөрэлдэбэбди. Тиихэ зуураа элдэб ажал хэжэ, бүтээжэ байхыень харахадаа ехэтэ һонирхон гайхан байгаа һэм.

Нугын байрада ондоо малшан ерэжэ һуухашьегүй, юуб гэхэдэ байрань задагай, бэлшээриншье муу юм. Гэбэшье Федор Бадмаевич эндэ ерээд, байраяа дулаалба, хото хорёогоо шэнэлбэ. Нээрээшье эндэнь бэлшээри гэхэ юумэн оройдоол «хормойн шэнээн» гэхээр газар — Эндэ мал үбэлжүүлхэ гээшэ хүндэ, — гээд Федор түрүүн уулзахадамни хэлээ һэн. Зарим малшан һайн байрада орожо нэгэ-хоёр жэл һуугаад, газаахи, гэртэхиниень түлеэн болгожо түлеэд, ондоо тээшэ нүүжэ ябашадаг муу заншалтай. Эгээл иимэ байрада Федор нэгэ үбэл үбэлжэхын тулада дууһан шэнэлээ, һэльбгээ гээшэ. Энэнь лэ һайшаалтай. Иимэ малшан ажалдаашье ехэ амжалта түйлаха байна. Энээниинь Федорой ажал дээрэ түйлаһан амжалтанууд гэршэлнэ. Арбан табан жэл соо хүхүүли һарлагуудые харууһалжа, дүй дүршэлөөр баяжахадаа, зуун үнеэн бүриһөө жэлдээ 80—90 тугал абажа, аймаг дотороо суурхадаг болоо ха юм.

Иигэжэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэжэ шадаһан байна. Мүнөө Федор Габановай түл жүүлһэн тугалнууд арба гаран гүүртэ болоһон байха. Хэды олон мал гүрэндэ худалдагдаа гээшэб! Тооложо барашагүй.

Оля нүхэрынь Федортол адли бэрхэ малшан болонхой. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, гэр бүлөөрөө шуумарнууд, ажал гэхэдэ ехэ багагүй урагшаа зүдхэдэг гээшэ. Энэ айл аяар 9 үхибүүтэй юм. Тэдэнь томо болоходоо, эхэ эсэгынгээ нангин хэрэг үргэлжэлүүлхэ бээзэ.

Колхозой правлени, партийна организаци, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд адуу малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, үүлтэрынь һайжаруулхын тула элдэб хэмжээнүүдые абадаг гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз хальмаг үүлтэрэй 100 хашараг худалдажа абаһан юм.

Федор Бадмаевич һарлаг гүүртээ ондоо малшанда тушаагаад, хальмаг үүлтэрэй мал тушаажа абаа һэн. Иигэжэ колхозой хамтын суглаан шиидхээ ха юм.

Түрүүшын хабар Федор Бадмаевич 100 үхэр бүриһөө 56 тугал абажа түлжүүлбэ. Мүнөө тэрэ 176 толгой мал даажа абаад, адуулжа байна. Шамхагай жалга соо хэнэй бэлдэһэн юумэн байхаб? Тиимэһээ колхозой барилгашад шэнэ хото хорёо, байрын гэр баряа.

Федор Бадмаевич адуу малай тоо толгойе олошоруулгаар табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэжэ шадаа. Тэрэнэйнь габьяа үндэрөөр сэгнэгдээ. Федор Бадмаевич «Ажалай алдар солын» III шатын орденоор шагнагдаһан юм. Хэдэн дахин ВДНХ-да ошоо. Мүн тэрэ выставкын мүнгэн ба бронзо медальнуудаар шагнагдаа.

Тиихэдэ Федорой аха Түмэр Бадмаевич һарлаг эмэ хашараг даажа абаад, тэдэнээ хоёр-гурбан жэл соо харууһалжа томожуулаад, ондоо гүүртэнүүдтэ тушаадаг байна. Түмэр Габанов Жаханаа голые үгсэжэ бэлшээри һайнтай газарнуудаар малаа адуулан үбэл, зунгүй ябадаг гээшэ.

Тэрэ намтай уулзаха бүреэ манайда ошоһо, бэлшээри дээгүүр ябахабди, хээрын сай ууҗа ханахал гэдэг. Нэгэтэ хабар нүхэрэйнгөө үгөөр бэлшээри үзэнгөө, бүри һарьдаг хүрэтэр ошобобди. Хагдан гээшэ үбдэг хүрэмэ. Намар гэнтэ хүйтэрөөд, саһан ороходоо бэлшээриинь хушажархиһан байгаа. Хабар саһанай хайлахада хагданай хахад үзүүр эгээл сэл хүхэ үлэшоо. Ямаршье һайн үбһэнһөө дутахагүй, энэ хагдые һарлагуудынь толгойгоошье үргэхэ сүлөөгүй зулгааха юм. Тэрэ шалар һайнтай бэлшээридэ Түмэрэй һарлагууд булшангаа заахашье һулаа руулаагүй, харин намарайхидал мэтэ тарганууд харагдаа һэн.

— Түрүүшээр бэрхэшээл яһала үзэгдөө һэн. Үбэл хабарай шэрүүн уларилда хашагдахада гайтайл бэлэй, — гээд Түмэр Бадмаевич нэгэнтэ бэшэ хэлэдэг һэн.

Үбһэн дуталдана, тэжээл багадана гэһэн һанамжануудаа Түмэр Бадмаевич Габанован партийна суглаанда гү, али сомоной Соведэй сессидэ хэлэхэдэнь, тэрэнь хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ, Жаханадагай голдо зеленко таригдаһан байна. Тиихэдэ холын малшадта эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые зөөлгээ һайжаруулха талаар Түмэр Бадмаевич баһал һанамжа, дурадхалаа хэлэдэг юм.

Түмэр Бадмаевич арба гаран жэлэй туршада даалгабарита малаа нэгэ тураажа, нэгэ гарзалуулжа үзөөгүй хүн шуу. Гэр бүлөөрөө колхозойнгоо баялигые арьбадхалсажа ябадаг энэ хүн нютагтаа хүндэтэй болоһоор үнинэй. Болохоёо байгаа партиингаа XXV съездые коммунистнар Түмэр, Федор Габановтан ажалайнгаа эгээл эрхим бэлэгүүдээр угтахын тула ажалайнгаа эршэ улам хурдадхан хүдэлнэ гээшэ.

Д. ДУГАРОВ.

Ахын аймаг,
«Коммунизм» колхоз.

СЪЕЗДЫН УРДА ТЭЭХИ АЖАЛАЙ ВАХТАДА

ВОРОШИЛОВГРАДСКА ОБЛАСТЬ. «Краснодонуголь» гэжэ нэгэдэлэй «Молодогвардейская» шахтын Социалис Ажалай Герой А. Я. Колесниковэй бригада областиин горнягуудай дунда съездын урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эгээл үндэр бүтээсэ түйлапа. КПСС-эй XXV съездэ зорюулагдаһан 1975 оной 18 габшагай декада соо коллектив түсэбһөө гадуур 100 мянган тонно нүүрһэ малтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалис Ажалай Герой А. Я. Колесниковэй (тэг дундань) бригадын горнягууд уялгала дүүргэхэ байһандаа найдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺААЛИ ДЭЭШЭЛҺЭЭР

Анаагай совхоз һү гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид бэелүүлээ һэн. Тиин ажахы түсэбһөө гадуур 90-ээд центнер һү бэлэдхэлэй пунктнуудта тушааһан байна.

Мүноошье, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ совхозой һаалишад эршэтэйгээр хүдэлнэ. Совхозой һаалишад һү һаалияа 1975 оной энэ үетэй жэшэбэл, 330 килограммаар дээшэлүүлжэ, һү гүрэндэ тушаалгаяа 5 шахуу центнерээр ехэ болгоо. Тиихэдэ 2-дохи отделениин һаалишад амжалтатай хүдэлнэ. Тэдэнэр сүүдхэдээ һаадаг һаамаа нёдондоной энэ үетэй сасуулбал, 260 килограммаар дээшэлүүлээ. Тус отделениин үнинэй һаалишад Пантюхина, Подобашина, залуу комсомол басаган Мардаева гэгшэд һайнаар ажаллана.

Һаалишад үбэлэйшье үедэ ехэ һүнэй түлөө тэмсэн. үдэр бүхэндэ һүнэй һаам дээшэлүүлхэ. Жэшээлхэдэ, январиин 2-то 10 центнер һүн гүрэндэ тушаагдаһан һаа, январиин 8-да 12 центнер 40 килограмм һүн тушаагдаа.

Оролдоһоной зэргээр — ургас...

Таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ гээшэ хүдөөгэй ажалшадай гол шухала зорилго байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ жэл бүхэндэ, зарим жэлдэ хоёр удаа (хабар, намартаа) газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай хоёр һара соносхогдодог гээшэ.

Ингэжэл 1975 оной һүүл багаар бүхы республика дотор, тэрэ тоодо Мухар-Шэбэрэй аймагта таряалан, сабшалан һайжаруулха хоёр һара үнгэргэгдөө бэлэй. Тэзд энэ үедэ аймагай ажахынуудта һанаһанда хүрэмөөр юумэн хэгдээгүй байшоо гэжэ сэхэ хэлэе.

Гэбэшье колхоз, совхозуудай зарим луговелиоративна отрядууд энэ болзорто яһала эршэтэйгээр хүдэлөө юм. Илангаяа таряалан, сабшалан дээрэ шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдаа. Хоёр һарын эхилхэһээ хойшо һүүлшын үдэр болотор «Искра», «Путь Ленина», «Коммунизм» колхозууд, «Эрдэм» совхозой отрядууд алгадгүй үдэр бүриингөө даабарие дүүргэжэ, бүхы түсэбөөшье үлүүлэн бэелүүлжэ шадаһан байна. Эндэ 10—11 мянган тонно түсэбэй орондо 12—13 мянган тонно наг шэбхэ сабшалан, таряалан дээрэ гаргагдаа.

«Забайкалец» совхозой хүтэлбэрилэгшэд аймагай хүтэлбэрилхы зургаануудай зүгһөө хэдэн шанга эрилтэ табиһанай һүүлээр лэ энэ хүдэлмэрсэ ябуулжа, эрид хэмжээ абаһанай ашаар үгтэһэн түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ шадаба. Эндэ түсэбөөр 12000 тонныи орондо 12298 тонно шэбхэ гаргагдаба. Энэ совхозойхид жэлһээ жэлдэ хоёр һарын даалгабарида анхаралгүй, харюусалга багатайгаар хандажа, түсэбөө дүүргэдэггүй байгаа юм.

Тиигэбэшье аймагай олонхи ажахынууд энэ хоёр һарынгаа түсэб бэелүүлжэ шадаагүй. «Знамя Ленина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, «Одон», «Суулгын», «Авангард» совхозуудай луговелиоративна отрядууд тус бүреэ түсэбөөр хараалагдаһан хэдэн мянгаад тонно шэбхэ таряалан, сабшалан дээрээ гаргангүй. һулаханаар хүдэлөөд үнгэрһэн байна. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 11000 тонныи орондо миил 5600 тонно, «Авангард» совхоз 8000 тонныи орондо 3250 тонно шэбхэ зөөһэн байна. Тиин эдэ ажахынууд жэл бүхэндэ тоочой бага ургаса абадаг байха юм. «Знамя Ленина» колхоздо гү, али «Одон» совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, «Авангард» совхоздо таряалан, сабшалангай ургаса тон бага. Жэшээнь, Хушуун-Үзүүртэ, Хүсөөтэ, Шэнэһэтэдэ сабшалангайнь гектар бүриһөө орой 7—9 центнерһээ ехэ үбһэн абтадаггүй. Таряалангыншье ургасаар бирагүй. Харин даажа байдаг газарайнгаа үрэжэл дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохын орондо, хаана ланаһаа, холоһоо тэжээл зөөжэ зободог. Тиимэ тэжээлэй үнэ сэн хэтэрхы ехэ болодог юм.

Хэзээ иимэ байдалаа заһаха, хамтынгаа малда хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэдэг болохо юм гээшэб? Хэзээ газарай ургасые дээшэлүүлхын түлөө оролдодог болохо юм ааб?

Эдэнэр хүршэ ажахынуудһаань жэшээ абахаяа яанаб. Эндэхи хүршэ «Искра», «Путь Ленина» колхозуудые абажа харая. «Искра» колхозойхид халуун намартаа, наг шэбхын обоохойнуудай гэдхэндэ хэрэгтэй соонь машина, тракторнууд болон бусад техникэ табижа, тэндэ ажаллахаар оролдосо ехэтэй, эрхим механизаторнуудые томилжо, бүхы шэбхээ зөөжэрхидэг заншалтай. Эдэ ажахынуудта иимэ гурим үнинэй тогтонхой. Тиимэһээ энэ колхоз жэл бүри таряалан, сабшалангай баян ургаса абадаг. Үнгэрһэн жэлдэ энэ колхоз дунда жэшээгээр гектарай 17,8 центнер ороохо таря хуряажа, бүхыдөө 114 мянган центнер ороохо суглуулжа, гүрэндөө 55 мянган центнер тушааһан жэшээтэй.

Мүн энэ «Искра» колхоз халуун намарһаа хобоо, ханаавуудаа сэбэрлэдэг, тэдэнэйнгээ эхинэй хаалтануудые заһабаридаг, үнгэрһэн намар нэгэ шэнэ хаалта бариһан байна. Тиигэжэл, хабар боложо, саһа мүльһэнэй хайлажа, түрүүшын уһанай урдажа» эхилхэлээр, тэрэниие хэрэглэхэ, бүхэли зундаа гурбаһаа доошо бэшэ сабшалангаа уһалдаг юм. Үшөө нэгэ эндэ һайнаар хэгдэдэг юун бэ гэбэл, сабшалан, таряалан дээрэ гаргаһан наг шэбхээ жэгдээр тараажа, томо, хүндэ гэгшын тракторнуудта шагтагалһан балуурнуудаар газарта шэнгэтэрэнь балуурдалаг гуримтай үни болонхой. Тэрэнэй һүүлээр сабшалан һайтар уһалжархихада ямар зэргээр ногооной ургахыень хэншье тухайлна бэзэ.

Үнгэрһэн хоёр һарада Хон холодо наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэридэ 5 колесно тракторы тэргэтэйгээр, 2 бул... хүдэлөө. Ондоо ажахы... та орходоо эдэнь олон... шэ. Зүгөөр лэ тэрэ те... дээрэ хүдэлһэн механи... нуудай бригадир Ни... Юрьевич Шальков, ... түлхидэг бульдозершэн ... рилл Михайлович ... ашадаг бульдозершэн ... Андреевич Митро... трактористнууд Антон ... хайлович Варфоло... Матвей Иванович ... ков болон бусад а... оролдосотойгоор, бүтэ... тэйгээр хүдэлнэ.

Мүн тэрэшэлэн «Пу... нина» колхозой, аймаг... гоо элитэ луговод Гри... Иванович Гороховский ... жэлэй туршада үбһэнэй ... ургаса түйлажа, респу... соогоошье суурхаһан ... юм.

Ингэжэ ажалай эрхи... шээ харуулдаг зарим ... нуудай хажуугаар газа... гаа үрэжэл дээшэлүүл... жэ балай оролдодоггүй ... тэлбэрилэгшэд, мэрг... тэд бии. Зарим газарта ... хэеэ дайралдаһан лэ га... хаяжархидаг. Тоол ... һаа, хамаагүй гэһэншү... хандадаг. Иимэрхүү ... «Эрдэм» совхоздо дайра... даг. Хэдэн жэлэй урда ... энэ совхозой Хабшараа... адаг гэжэ газарта болдо... маг руу шэбхэ ехээр х... тэрэнээ хабарынь тараа... гоер орхижо, зуниинь ... ургаһан буртаг үрмэһэ ... жо, үбһэ сабшаха баатай ... лоо бэлэй. Тиигэжэ ... шэбхэнь тодхор болоо ... шуу. Таряанайшье газар ... рэ муугаар тараагдаһан ... хэ ехэл эли байдаг. Тэрэ ... тараагдаһан шэбхын һүү... хойто жэлынь буртаг ү... гарадаг лэ. Иимэ ушар ... доошье зарим ажахыда ... ралдадаг.

Эндэ дутуу дундану... саашадаа усадхажа, ... һарын болзор дүүрэбэ ... тоолонгүй аймагай а... нууд таряалан, сабшал... ургаса дээшэлүүлхэ хүдэ... риее үргэлжэлүүлхэ. ... халяаха, һургааг бэлдэхэ... дэлмэри үргэн дэлисэтэй... ябуулагдаха болоно.

Тиин эдэ хүдэлмэри ... хангалтагүйгөөр ябуулаг... байна. Олонхи ажахыда ... халяаха хүдэлмэри гэ... татагдажа, һургааг бага ... логдоно. Зүгөөр эдэ бү... хэхэ болзор үнгэржэл б... яарахаар болоо. Оролдо... зэргээр ургаса дээшэ... гэжэ мартажа болохогү...

Г. ДАШИЕ...

КПСС-эй XXV СЬЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

НЕФТЬТЭ ТЮМЕНИИН ХУБИТА...

«Нефть, газ олзоборилон абаха талаар ороной гол үндэһэ һуури болохо территориальна үйлэдбэриин бүлэг ехэ барилгые Баруун Сибирьтэ бодхоожо үргэлжэлүүлхэ. 1980 ондо эндэ нефть олзоборилон ябалгые 300—310 миллион тоннодо хүргэхэ...»

(Партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проектһээ).

Тюмениин хойто хүбидэхи нефтиин хэбтэшэтэй шэнэ газарта — Холмогорскдо В. Фоминай хүтэлбэрилдэг үрэмдэгшэдэй бригада түрүүшын скважина малтажа захалба. Газарай гүн дундахи баялигуудые шэнжэлэн элирүүлдэг геологуудай нефтиин хэбтэшын хаагуур бэйһые элирүүлхэ хэрэгээ болзорһоонь урид дүүргэхэдэ, олзоборилогшод габшагайгаар ажаллажа эхилһэн байна.

Сургудһаа хойгуур оршодог Холмогорско ашагта малтамалтай газар Тюменскэ областьдо нефть олзоборилон абадаг шэнэ районие байгуулгын эхи табиба. Тэрэниие дары түргөөр ашаглахын түлөө нефтиин нөөсэ баялигуудые шэнжэлхэ нэмэлтэ хүдэлмэри хэхээр, олзоборилгын скважина үрэмдэхөөр, түхеэрэлгэнүүдые хабсаргахаар шиидхэгдээ.

Мүнөө Холмогор тээшэ нефтиин сорго татагдажа, автомобилиин дардам харгы гаргагдажа байна. Намаг налхитай газараар, ой тайга соогуур, нуур ба гол мүрэнүүд дээгүүр гаргагдаха энэ харгын километр бүхэнэй барилга 700—750 мянган түхэригтэ болохоор хараалагдана. Гэбэшье, экономистнуудай багсаамжалан хараалһанай ёһоор, иимэ ехэ гаргашын харюулагдаха байһаниинь элитэ. Ушарынь юуб гэбэл, хүнэй хүрэшэгүй энэ газарта самолёдуудаар, вертолёдуудаар ашаа зөөхэдэ, автотранспортаар зөөһэнһөө 14 дахин үнэтэй болохо.

Байгша ондо энэ хэбтэшэдэ олзоборилгын 60 мянган метр үрэмдэлгэ хэгдэжэ, түрүүшын хэдэн зуугаад мянган нефть абтаха юм.

— Баруун Сибириин олзоборилго дээрэ ашагта малтамал иимэ хурдан түргөөр хэзээдэшье абтаагүй юм, — гэжэ Главтюменнефтегазай начальник, Социалис Ажалай Герой В. И. Муравленко хэлэнэ. — Холмогорско нефтиин баялигые олзоборилгодо түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, шэнэ баялигые промышленна аргаар олзоборилгодо тэрэниие хэрэглэхэ гэжэ Тюмениин нефтьшэд хараална. Энэ хадаа ехэ нөөсэнүүдэй нэгэн мүн. Тэрэнэй ашаар сибириинхид түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ нефть олзоборилгоёо 180 миллион тоннодо хүргэхые шиидэ.

Ашагта малтамалай шэнэ хэбтэшэ олзоборилгодо ехэ гаргашын гарадаг байһаниинь элитэ юм ааб даа. Энээнэй хэмжээе шадал зэргээрээ бага болгохо, газарай баялигые ашаглалгада эрүүлэлгын болзор хороохо гэһэн шухала асуудалые олзоборилогшод, эрдэмтэд хамтааран шиидхэхэ ёһотой.

Гүнзэгы скважина малтаха хүдэлмэриин хэмжээн хурдан түргэнөөр ургажа, 1980 ондо 6 миллион метр гэхэ гү, али 1975 онойхиһоо хоёр дахин дээшээ болохо байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, скважина малталгын технологи нарижуулһанай, шэнэ түхеэрэлгэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн хэрэглэһэнэй ашаар ургалтын ехэнхи хубинь түйлагдаха.

Жэшээнь, үрэмдэлгын шэнэ түхеэрэлгэнүүд ойрын жэлнүүдтэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Нэгэ газарта скважина олоор үрэмдэлгэ саашадаа хүгжөөгдэхэ зэргэтэй. Энэнь Баруун Сибириин хойто хүбиин сагай уларилда илангаяа тааруу һайн байна.

Энэ бүгэдэ ороной элдэб районууд хүдар нефть зөөлгые хурдан түргэн, ашаг үрэ ехэтэй болгохо ба... бшуу. Самотлорһоо, мүн ... бириин бусад хэбтэшэтэ... зарнуудһаа холын ... хоолой соргонууд тат... хаар хараалагдана. Ма... срок доторхи эгээл хүс... томо ехэ хоолой сорго... мотлор Куйбышев хо... хоорондо татагдажа ба...

— Партиин XXV съе... зорюулжа, КПСС-эй ЦК... гаргаһан проект доторо... бигдаһан хүндэтэй, харю... гатай зорилгонуудые ... хэлгэдэ Тюмениин нефть... эзэн ёһоор, бодомжотой ... наар бэлдэжэ байна, — ... жэ В. И. Муравленко ... хэлдөө хэлэбэ. — М... орон дотор нефть олзо... лон абаха талаар иимэ ... ехэ эршэ хэзээдэшье ... лагдаагүй юм. Түсэбөө ... гэжэ шадаха байһандаа ... руун Сибириин нефть... этигэнэ. Түсэбтэ юһэ... табан жэлэй даабаринуу... амжалтатайгаар д... ушарынь энээниие элир... лэн гаршалхэ бшуу. 1... ондо манай орон дотор ... борилогдоһон «хара а... пай» хоёрдохи тонно б... ниинь Сибирьһээ абтаха ... Инаг дуратай Эхэ орон... гоо һүр хүсые саашад... һалбаруулан хүгжөөхэ... хижүүлхэ хэрэгтэ нефт... Тюмениин хубита иимэ...

П. РЯБОВ...

ТАСС-ай ко...

ЗОХЁОХЫ ЗАМАЙНЬ ЭХИН

(Улаан-Үдын залуу уран зохёолшодой, артистнуудай, уран зураашадай заншалта уулзалгаһаа тэмдэглэл)

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театр республикымнай ниислэл хотын залуу уран зохёолшод, артистнууд, уран зураашад, студентнэр, хүдэлмэришэд ...заршалта үдэшэеэ үнгэргэбэ. ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь В. Раднаев тус үдэшые нээхэ зуураа, үнгэрһэн жэл ... саг соо зохёохы ажалдаа манай залуушуулай түйлаһан шэнэ амжалтануудые тэмдэглээд, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүри һайнаар хүдэлхыень хүсэбэ.

Удаань ВЛКСМ-эй обкомой секретарь В. Булдаевта үгэ үгтэжэ, тэрэ залуу уран зохёолшодой, уран зураашадай, артистнуудай зохёохы ажал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Манай Буряад орон бэлигтэй залуу зон угаа ... Эдэнэр ажалнадые ... һайханда дуратайгаар хүгжүүлхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулжа, ... үндэр зохёолнуудаа, ... гүүдээрээ, уран зурагуудаараа олониитые яһалашье суулдаг юм.

Һүүлэй үедэ манай литератураһаа бэлигтэй, уран хурса зохёолшод нэмэһэн байна. Илья Намсараев, Гариа Раднаева, Чингиз Гуруев болон бусад түрүүшын номуудые гаргуулаа. ... Илья Намсараев залуу уран зохёолшодой бүхэроссиин VI конференцидэ хабаадасахадаа, яһала һайн ... хүртэһэн байха

...ёдондоной февраль соо ...Буряадай залуу уран зохёолшодой юһэдэхи конференци ехэ удха шанартай ... Гуша гаран залуу ..., басагад ниислэл хотодой сугларжа, бэе бэеынгээ зохёолнуудтай танилсажа, һанамжануудаараа андаһан байна. Тиихэдээ ... ажалдань тон хэрэгтэй болохо зүбшэл, заабаринуудые аха захатнуудынь, ... уран зохёолшод ... һааб даа.

Эдэ мэтын жэшээнүүд дээрэ ... абаад харахада, ВЛКСМ-эй обком ба горком, Буряадай АССР-эй Соёлой министерство, Бүхэроссиин театральна общество залуу бэлигтэнэй батажан хүгжэхэ, саашадаа ургаха хэрэгтэнь горитой анхарал ...улна, тиигэжэ амжалтанууд туйлагдана гэһэн тобшолол хэбэл тон зүб гэжэ һанагдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ оперо болон баледэй, буряад болон ород драмын театрнуудта залуу артистнууд ехэ олон болоо. Тиимэһээ тэдэнэй бэлиг шадабарие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Е. Самбуева, В. Муруев, Д. Сультимов, Л. Богдашина, Ч. Гуруев болон бусад залуу артистнууд эрхим образуудые гүйсэдхэн харуулхынгаа хажуугаар, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Буряад драмын театрай артистка Дарима Сангажапова массовигуудай бүхэсоюзна харалгада хабаадалсахадаа, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, үндэр дадал шадабаритай, баян бэлигтэй байһанаа гүйсэдөөр харуулжа шадаа лэн. Гадна тус театрай коллектив Россин федерациин 11 эрхим театрнуудай тоодо оролсожо, хүндэлэлэй диплом до хүртэхэдэнь, залуу артистнууд горитой хубитаяа оруулһан байха.

Ород драмын театрай залуушуул манай үеын агуу барилга БАМ-ай ажалша коллективүүдтэй нягта холбоо барисаатай болонхой. Һүүлэй хэдэн жэл соо 30 гаран зүжэгүүд болон уран һайханай концертнүүдые барилгашадай урда харуулжа, энэ хэрэгынь заншалта болонхой бшуу.

Литература, искусствын хүгжэлтэдэ залуушуул горитой нүлөө үзүүлээ. Энэ нүлөөнэйнь бүри ехэ байхын тулада үшөө горитой хүдэлмэри ябуулха шухала гээд ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Булдаевай мэдүүлһэниинь тон зүб.

Тиимэһээ Улаан-Үдэ хотын залуу уран бэлигтэнэй дүй дүршэлөө хубаалдаха хэрэгые бүри эмхитэй, гуримтай болгохо шухала болоно. Гадна элдэб уулзалгануудые, үдэшэнүүдые, семинар болон конкурс-харалгануудые эмхидхэжэ байгаа һаа, һайн һэн.

Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо А. Герштейн энэ асуудалда онсо анхарал хандуулба. Тиихэдээ хэдэн жэлэй саана буряад драмын театрай дэргэдэ бии болгогдоһон зохёохы ажалтай залуушуулай клуб тухай һонирхолтойгоор хөөрөө. Теэд имэ һайн юумэнэй мартагдашаһаниинь голхормоор байна. «Поэдүүдэй гэрхэн», «Артистнуудай булан» гэхэ мэтын секцинүүд ямар һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг гээшэ һэм. Энэ клубые һэргээн бии болгоо һаа, хотымнай залуушуулай культурно-ажаһуудалай түб боложо үгэхэ һэн.

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Герштейн Соёлой министерствын хүндэлэлэй грамотануудые бүлэг залуу артистнуудта, уран зураашадта барюулба. ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь В. Раднаев, ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь В. Тимашов гэгшэд мүн лэ хүндэлэлэй грамотануудые залуу хүбүүд, басагадта барюулһан байна.

Буряадай комсомолой шангай түрүүшын лауреадууд поэт Мэлс Самбуев, уран зурааша Геннадий Васильев гэгшэд зал соо суглаагшадай урда, нёдондоной уулзалгаһаа хойшонхи үе соо юу хэһэн, мүнөө юу хэхээ байһан тухайгаа хөөрэбэ.

Мэлс Самбуев БАМ-аар, Эстонёор аяншалһан байна. Тиимэһээ тэндэ хараһан, үзэһэн юумэн тухайгаа бэшэжэ эхилһэниинь гайхалгүй. Удангүй эдэ шүлэгүүдынь согсолборилогдожо, ном болоно гарахаар бэлдэгдэжэ байна.

Геннадий Васильев манай элитэ поэт Дондок Улзытуевай скульптурна портрет хуша модоор бүтээхэһээ гадна, манай үеын баатарнууд, хонишод, таряашадай образуудые харуулхые ехэ оролдодог байһыень дэмжэмээр. Тэрэ зональна болон бүхэроссиин выставкэнүүдтэ бүтээлнүүдээ табижа, тэдэнэйнь олондо һайшаагдаһан юм.

Буряад драмын театрай артистка Нина Токуренова, ород драмын театрай артист Виктор Пыхтунов гэгшэд залуушуулай үдэшын утаһа гартаа адхан, шадамар бэрхээр залан хүтэлбэрилнэ.

Манай мэдээжэ дуушад Наталья Будаева, Клавдия Шулунова, һая хүгжэмэй училищи дүүргэһэн залуу дуушан Солбон Бадмаев гэгшэд ород, буряад дуунуудые хонгёо гоёор, шадамараар гүйсэдхэжэ, зал соо һуугшад бахархан шагнана.

Тус үдэшэ табигдаһан концерт яһалашье һонирхолтой байгаа һэн. Оперо болон баледэй театрай артистнар Елена Бессонова Виктор Андреев хоёрой «Щелкунчик» гэжэ баледһээ адажио хатархадань, ямар гоё, ямар һайхан байгаа гээшэ һэм!

Үгы гэбэл, буряад драмын театрай залуу артистнуудай харуулһан шог ёгто миниатюрануудые суглараһан зониие яһалахаанаршье хүхеэгээ.

Концертын һүүлдэ ород драмын театрай кино буулгаха дуратайшуулай Камчаткаар аяншалхадаа бүтээһэн фильм харуулагдажа, олоной анхарал татаа.

Удаань массовигуудай бүхэсоюзна конкурсын лауреат Дарима Сангажапова олоной хабаадалгатай наада зугаа эмхидхэжэ, залуушуулай шог энеэдэн үдэшэ орой болотор зэдэлээ һэн.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай артистнууд шог ёгто дуу гүйсэдхэнэ. 2. Массовигуудай бүхэсоюзна конкурсын лауреат Дарима Сангажапова.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЭЛҮҮР ЭНХЫЕ САХИХЫН ТҮЛӨӨ

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэлгэ республикын түб больницын бүхы отделенинүүдтэ үнгэргэгдэжэ байнхай.

Энэ үдэрнүүдтэ нюдэ эмнэлгын ба функциональна диагностикын отделенинүүдэй хамтын суглаан боложо үнгэрөө. Нэн түрүүн врач С. Ф. Зарбаева проект тушаа дэлгэрэнгы элидхэл хэхэдээ, медицинын гол зорилгонууд тухай тодорхойгоор хөөрөө. Тиихэдээ медицинскэ промышленностиин продукци үйлэдбэрилгые 44—46 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ проект соо хэлэгдэһэн үгэнүүдые дабтан, өөһэдынгөө хүдэлмэритэй холбоо.

Удаань функциональна диагностикын отделенине даагша М. В. Мясоедова тус проектын ехэ удха шанартай байһые тэмдэглээд, хүнэй үбшэ таниха хэрэгэй табан жэл соо нилээд һайжарһан тухай хөөрөө. Саашадаа энэ хүдэлмэрине бүри найдамтай болгохын тула автомат түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан, нарижуулан һайжаруулагдаһан электронно приборнуудые, аппарадуудые олоор үйлэдбэрилхэ гээшэ гол шухала хэрэг гэжэ тобшолоо.

Нюдэ эмнэлгын отделениие даагша Н. Б. Боянова үбшэнтэндэ нарин зулгыгаар хандажа эмнэлгэ һайжаруулха тухай хэлээ.

Манай корр.

Үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ

Загарайн аймагай Новоильинск тосхоной библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной дунда соёлой хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Библиотекые даагша А. Белягай хүтэлбэри доро түүхэтэ ба революционно һайндэрнүүдэй үедэ элдэб хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэнэ.

Һаяхан тосхоной соёлой байшанда «Ажалай түрүүшүүлдэ алдар соло» гэһэн уряа доро дайнай ба ажалай ветерануудта зорюулагдаһан үдэшэ үнгэргэгдөө. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд энэ үдэшэдэ зорюулагдаһан ханын понин гаргаа, концерт харуулаа.

Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадые даагша, Социалис Ажалай Герой А. И. Кудряшов түрүүлэн үгэ хэлээ. Тиихэдээ бригадынгаа гэшүүдэй ажалдаа амжалта ялагаад туйладаг тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Удаань Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша Л. А. Швыдка үгэ хэлэһэн байна.

Л. ВИЛЬМОВА.

ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭНЭ

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проектые Хүрбын совхозой ажалшад зүбшэн хэлсэжэ, һайшаан дэмжэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ лекторнууд — Хүрбын дунда һургуулиин директор Б. Э. Дагбаев, директорэй орлогшо Г. Ф. Дембелов гэгшэд тус ажахын МТМ-эйн, автопаркын хүдэлмэришэдые, совхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, һү һаалиин фермын хоёрдохи отделениин ажалшадые партийна шухала документтэй танилсуулаа.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

ДАЙНАЙ ХАРГЫ ТОЙРУУХАН БЭЛЭЙ

1942 оной үбэл Шулуутайн модо бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ Содномойнгоо ошоходо, эжынь иигэжэ захижа табяа бэлэй:

— Үшөөл гүлмэр бага гээшэш. Шадаал һаа, модо ехээр бү үргэ.

Теэд Содном хэзээ агша һэм. Сугтаа модо шэрэдэг үбгэдтэй хүдэлхэдөө, бүдүүхэн нарһанай хажууда мори шаргаяа залажа абаашаад, хамагһаа түрүүн хүшүүргэдэжэ эхилэгшэ һэн. Тиихэдээ түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхын түлөө гү, али шадалтай шандааһатай эрэшүүлэй нэгэн болохые хүсэдэг һэн гү? Бү мэдэе.

Үетэн хүбүүдэйнгээ сэрэгэй албанда татагдаад, фронт дээрэһээ зариманһаань бэшэг ташагуудай ерэхэдэ, баһал досоогоо бүтүүхэнээр атаархаха, сэрэгэй комиссариадһаа захяа саарһанай ерэхые хүлеэжэ ядаха. Юрэдөө, досоонь нэгэл тэшхүүтэй болоод, Мухар-Шэбэрэй сэрэгэй районно комиссариадта сэхэ гүйлгэжэ ерэхэ дураниинь хүрэдэг бэлэй. Теэд лэ өөрөө мэдээд, хэжэ байһан ажалаа орхёод ябашажа болохогүй ха юм. Нэгэ тээшэ зорижо шиидэһэн хүнэй үдэр хоногые үнгэргэхэнь хэсүү байдаг. Модошод тэрэнэй сэдьхэһэн бодолые ойлгоходоо:

— Содном, ехээр һанаата бү боло. Шинии армиин албанда ошохо саг ерэхэ, мүнөө дүтэлөө ёһотой. Үглөө нүгөөдэрһөө военкомадта дуудахал байха, — гэдэг һэн.

Нүхэдэйнь хэлэгшэ зүб байба. Модошодто үбһэ тэжээл, хүнэһэ хүшэ зөөдэг нэгэ үбгэжөөл захяагай саарһан гээшыень Содномдо асаржа барюулаа бэлэй.

Гуша гаран жэлэй саана болоһон эдэ мэтын ушарнуудые Содном элихэнээр һанаандаа оруулан, нам гэхэдэжэ хөөрэнэ.

...Волго, Дон. Энэл хизаарта тэнгэриин хаяа ходо улайржа, һүниин харанхы хаха зүһөөд лэ абана. Байд гээд лэ ехэ буунуудай нээрхэнь, һомонуудай тэһэрхэнь тэнгэриин залиин мэтэ соностоно. Модо мүргэмэ шэб харанхы. Сэрэгэй хэдэн частьнууд харгыгаар субана, теэд сэрэгшэдэй «шиид» гэхэ нэгэшье абяан дуулданагүй: ерэхэ газарта одоол ерэгдэбэ гээшэ аабза.

Үүр хяраанаар пулемет, буунуудай таршаганалдахань түргэдэжэ, сэрэгшэд зэдэ татан жэрылдээд, эдеэшэһэн таряалан соогуур урагшаа дабшаба. Тон түрүүшын «Ура!» хашхаралдаан, эгээл түрүүшээр добтолгодо оролгонь. Теэд дайсад хүсөөр ехэ, буу зэбсэгээр булюу. Эндэшье, тэндэшье манай сэрэгшэ хүбүүдэй шархатажа ёололдохонь соностоно. Амжалта туйлагданагүй. Эндэ хэды олон сэрэгшэд баатарай үхэлөөр унаа гээшэб! Содном Будажаповшье түрүүшынхеэ шархатаба.

Волго дээрэ асарагдажа, тэрэ госпитальдо хэбтэбэ. Тэндэ байтарнь, дайсан бомбодожо, Новосибирск ябуулагдажа, тэндэ эмнүүлжэ хэбтээ. Тэндэһээ гаража, гурбадахи мехтанкова корпусто эльгээгдээ. Улаан тугта, Гвардейскэ. Фронтһоо фронт, участогһаа участок тээшэ хаяулжа ябаа. Сталинградые хамгаалгын хатуу шэрүүн байлдаануудта хабаадалсаа...

Содном Бадмаевич баһал шэмээгүй һууна, бодолгото болоно. Мүнөө тэрэ юун тухай дотороо бодожо һуунаб? Дайнай газарта сугтаа тулалдаандаородог байһан үетэн нүхэд тухайгаа дурсана гү? Тиигэжэшье болоо. Сугтаа ябаһан нютагайнь хүбүүд Далай, Чимитдоржо, Гомбоодой гэгшэд эрэлхэг зоригтой сэрэгшэд байһан юм.

Баруун-Хойто фронтнууд дээрэ тагнуулшаар ябаа. Нэгэтэ һүни корпусынь добтолгодо орохо ёһотой байгаа. Тэрэ һүни тагнуулда ошоод бусажа ябатараа, Зандин нютагай Базартай уулзашаба. Тэбэрилдэжэ, таалалдажа, хахасажа ядаһаар тараа һэн. Теэд яахаб. Сэрэгшэ хүнүүдэй замынь ута, дайнай харгы олон һалаатай ха юм.

Днепр урда сагһаа хойшо украин арадай дуунда ороһон, хододоо амгалан урасхалтай, долгигүйхэн байдаг мүрэн гэжэ суурханхай. Теэд 1943 оной намар хура бороогой ехээр ороһон дээрэһээ гэнтэ үерлэжэ, дайсанай түхеэрһэн түрүү позицинуудта яһала ехэ уршаг татаа һэн. Тиихэдэ добтолжо ябаһан манай сэрэгүүд энэ тохёолдоһон байдалые һамбаашалан, нэлэнхы үргэнөөр миралзаһан энэ мүрэниие ябууд гаталжа эхилбэ. Одоол энэ үедэ олон түмэн манай сэрэгшэдэй дундаһаа эрэлхэг зоригтон тодороо бэлэй. Младша командир ябаһан Содном Будажаповта, тэрэнэй дайшалхы арбаад нүхэдтэ баһал бэрхэтэйхэн даабари үгтэһэн байгаа.

Днепр мүрэниие гаталха гэхэдэ, немецүүд сухарихадаа, хамаг хүүргэнүүдые хуу һалгааһан байба. Тиимэһээ манай сэрэгшэд юрын онгосонуудые улад зонһоо суглуулжа, һүниндөө мүрэниие гаталалган болобо. Пулеметчигууд, автоматчигууд хамаг юумэхэнээ абаад лэ, тамаржа эхилбэ. Тиигээд баруун эрьедэнь гаража шадабашье, нэгэ хабсагай мүргэжэ, саашаа дабшахын аргагүй болобо. Тэндэнь немецүүдэй обороно, буудаха гээшэнь тэнсэлгүй. Тиигэбэшье хабсагай өөдэ гаргадаа. Манайхинай артиллери, танкнууд бүлтадаа зүүн эрьедэ үлэһэн байгаа. Штаб мүн лэ зүүн эрьедэ. Хэлхеэ холбоон байгаагүй. Хиигээр үлеэгдэдэг резинэ онгосодо һуужа, холбоо байгуулагшад мэдээсэл асардаг һэн. Ротын командир Содном Бадмаевичые зүүн эрье эльгээбэ. Тэндэ штабай начальник Шмаков уттажа абаба. Энэ аюултай зам гаталжа, мэдээсэлээ абаашаад, һөөргэнь баһа захиралта хүргэжэ ерээ һэн.

Дайгаа дүүргээд, Кенигсберг шадарта амаржа байтарнь, маршаар ябалган болоо бэлэй. Тэрэ үедэ Алас-Дурна зүгтэ хархис дайсадай үшөө нэгэ уурхай үлөөд байгаа. Союзна гүрэнүүдтэй манай батлаһан хэлсээнэй ёһоор милитарис Японой сэрэгүүдые эшээндэнь дараха ёһотой болгодоо һэн. Тиимэһээ Содномой алба хэжэ ябаһан часть зүүн зүгые барин, түмэр замаар дабшаба.

Алас-Дурна зүг. Хингаанай уула. Нэлэнхы хуудам тала газарнууд. Намарай халуун Балга үһан алтанһаа сэнтэй гэхээр. Түрүүшын частьнууд тулалдаанда орожо, ехэ буунуудай нээрээн дахинаа доһолбо. Үдэр хоногууд забдагүй түргэнөөр үнгэрхэдэл гэнэ. Содном Бадмаевичай ябалсаһан автоматчигуудай рото хэдэн дахин добтолгодо орожо, дайсаниие хүреэлжэ, бута сохино.

...Содном Бадмаевич Будажапов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда эрэлхэг зориг харуулһанайнгаа түлөө гүрэн түрынгөө барюулһан дайшалхы орден, медальнуудаа энгэртээ зүүгээд, хоёр ехэ дайн соогуур ябалсажа ерэһэн тухайгаа, аба эжытээ, дүүнэртээ, айл аймагаараа дайнай һүүлээр яажа түрүүшынхеэ золгоһон тухайгаа нам гэхэдэжэ һуугаад, ашанартаа, нютагайнгаа залуушуулда мүнөө хөөрэжэ үгэдэг заншалтай.

Мүнөө Содном Бадмаевич Мухар-Шэбэрэй аймагай «Авангард» совхозой Алташа нютагта түлжөөгдэжэ байһан залуу малай гүүртэ даажа байдаг. Тиихэдээ юһэдэхи табан жэл соо, 1973—1971 онуудта тэдэнэйнгээ ашадын шэгнүүрые ехээр нэмээжэ, өөрынгөө уялга, түсэбүүдые холо үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Тиигэбэл табан жэлэй һүүлшын жэлдэ бүришье ехэ амжалта түйлан, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ шэлжэн оробо. Тиин урданай баатар сэрэгшэ амгалан сагай ажал дээрэшье урма зоригжолтойгоор хүдэлжэ, бусадта жэшээ харуулан ябадаг юм.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХОЛОДИЛЬНИГУУД ХИЛЫН СААНА ХУДАЛДАГДАНА

БУДАПЕШТ. Венгриин промышленность овощ, алим жэмэс, мяха, загаһа, һүнэй продуктнуудые хадагалха холодильнигуудые үйлэдбэрилэн гаргаха талаар мэргэжэнхэй. Венгриин холодильник, холодильнигай түхеэрэлгэнүүдые Советскэ Союз эгээн олоор захидаг. 1974—1975 онуудта Венгри Украинын, Грузиин, Литвагай, Молдавиин предприятинуудта холодильнигуудые бүтээжэ эльгээгээ. Ганса үнгэрһэн жэлдэ Венгри 4 миллион түхэрик гэй холодильнигуудые СССР-тэ худалдаһан байна. Венгриин холодильнигуудые 1976 ондо худалдаха хэлэлдээнүүд мүнөө үедэ ябуулагдажа байнхай.

ХУДАЛДАН АБАГШАДАЙ АША ТУҺАДА

ВАРШАВА. ПНР-эй дотоодын худалдаа наймаагай болон албанай министерство наймаашадай өөрыгөө хангаха магазинуудые олон болгон, иимэ худалдаа наймаа саашадань хүгжөөхэ гэһэн шиидхэбэри абаба. Тус шиидхэбэриин ёһоор худалдаа наймаанай өөрыгөө хангаха шэнэ магазинууд Польшодо нээгдэжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүд, гэрэй хэрэгсэлнүүд худалдагдаа. Мүнөө орон дотор хамта дээрээ 9,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай 123 магазин тоологдоно. Ганса үнгэрһэн жэлдэ ПНР-тэ худалдаа наймаанай 200 гаран шэнэ түб, 12 суперуниверсам нээгдээ.

ОИ МОДОНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ШЭНЭ КОМБИНАТ

СОФИ. Силитрэ шадар бодхоогдожо байһан ой модоной шэнэ комбинадай барилга дээрэ 2.000 гаран мэргэжэлтэд ажаллана. Коми АССР-эй районуудта бэлдэгдэжэ Болгари руу эльгээгдэһэн 1 миллион кубическа метр модон энэ комбинадай заводуудта жэл бүри бүйлүүлагдадаг болохо юм. Комбинадай бүтээн гаргаха целлюлозо, саарһан, модоной хабтагай, мебель ПНР-эй арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ТОЛЛОГДОНО

ПРАГА. Чехословакиин ниислэл жэлһээ жэлдэ урган бодоно, гоё һайхан болоно. Хотын карта дээрэ ажаһуудалай шэнэ «Дяблице», «Просек», «Кобылисы» болон бусад олон, бүхыдөө 40 шэнэ микрорайон бии болонхой. Ганса үнгэрһэн табан жэлэй туршада Прагын 40 мянган ажалша бүлэнэр шэнэ байрануудта нүүн орожо толлоһон байна. Энэ табан жэлдэ (1976—1980) үшөө 60 мянган байра ашаглалгада тушаахаар барилгашад хараална.

ТҮҮХЫН ХҮШӨӨНҮҮД ШЭНЭЛЭГДЭНЭ

ПРАГА. Үнгэрһэн арбан жэлэй туршада түүхын 1700 хүшөө Чехословакида һэльбэн шэнэлэгдээ. Эртэ урда сагай сүмэнүүд, хэрэмүүд, түүхэтэй холбоотой байшан гэрнүүд һандаралгаһаа абарагдаа. Түүхын хүшөөнүүдые хамгаалгада гүрэн табан жэлэй туршада миллиард крон һомолһон байха юм.

АВИАЦИИН ТУҺАЛАМЖААР

ПРАГА. УССР-тэ үнгэрһэн жэлдэ хүдөө ажахын гурба миллионһоо үлүү гектар газар авиациин туһаламжаар элдүүрилэгдэһэн байна. Энэ хадаа хүдөө ажахын «Словэйр» авиациин 25 жэлэй туршада оронэй кооперативууд болон гүрэнэй ажахынуудта туһаламжа хүргэдэг албанда туйлаһан ехэ амжалтань болоно.

ХАРИЛСАА ХОЛБООН БА УҺАНАЙ АЖАХЫ

БЕРЛИН. ГДР-эй уһанай болон коммунальна ажахы — социалис экономическа холбооной ашаар хүгжэһэн республикын экономикын һалбаринуудай нэгэн мүн.

Берлинэй Фридрихсхайн райондохи уһа бүлэдэг станциие һэльбэн шэнэлэлгэдэ совет мэргэжэлтэдэй зохёон бэлдэһэн шүүр түхеэрэлгэ хэрэглэгдэһэн байна. Лейпцигэй уһа хэрэглэлгын шэнэ ажахыда сэбэрлэлгын совет техникэ болон технологи хэрэглэгдээ.

ДРЕЗДЕНЭЙ МУЗЕЙНҮҮДТЭ

БЕРЛИН. Дрезденэй музейнүүдтэ хадагалагдажа байдаг уран зурагууд ГДР-тэшье, хилын саанашье суутай юм. Ганса 1975 ондо 3 миллион гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 500-гаар олон хүн энэ уран зурагуудые хараа. Советскэ Союз болон социалис бусад оронуудһаа, мүн Англи, Франци, Швеци, болон Швейцариһаа ерэһэн олон тоото аилшад Дрезденэй арба нэгэн музей ороо.

ЭРДЭМЭЙ, СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ШЭНЭ ГУЛАМТА

УЛААН-БААТАР. Монголой ниислэлдэ эрдэмэй, соёл культурын шэнэ ордон бодхоогдохо юм. МНРП-гэй ЦК-гай Политбюро тэрэнэй проектые батаалан абаба. Конгрессэй 2 мянган һууритай зал, 500 мянган боти номтой библиотекэ, уран зурагай галерей. МНРП-эй эрдэмэй түбүүд болон творческо холбоонууд олон дабхар энэ байшан соо оршохо.

(ТАСС).

ТАДЖИГАЙ ССР. Республика дотор эгээл томо ехэ Кайраккумска хибэсэй комбинат жэлдээ 3 миллион 665 мянган дүрбэлжэн метр хибэс нэхэжэ гаргаха проектээр хараалагдаһан хүсэндөө оробо.

Предприятиие оньһон техникээр хангалга түгэс дүүргэгдээ. Урдынхиһаа һураггүй бүтээсэ ехэтэй АБ-132-III түхэлэй шэнэ автомадууд утаһа ээрэлгын цехтэ тодхоогдон табигдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай утаһа ээрэлгын цехтэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮЙТЭНЭЙ ҮЕДЭ АНХАРХА АСУУДАЛ

Амитанай болон хүнэй бэеын шухала органууд гол түлэб ууураг тархиин хүсөөр хинан шалгагдажа байдаг. Тиимэһээ хүнэй бэеын халуун, хүйтэн амисхал, шуһанай гүйсэ болон зүрхэнэй хүдэлсэ имагтал ууураг тархиин хүсөөр хинан шалгагдадагынь элитэ. Харин ехэ хүйтэндэ ууураг тархи соо хубилалта болодог. Бэеын халуунай бууража, 18—20 градус болоходо, хүнэй тэнхэй тамир муудадаг.

Ехээр дааараһан хүнэй арһанай һудаһан соогуурхи шуһаниинь гүйхэеэ болижо, шуһагүй сагаан болошодог. Хүлдэһэн гар хүлэй үбшэниинь энэ үедэ илангаяа ехэдэдэг. Ехээр хүлдэһэн гар, хүлэй ээзгүй болодогынь мэдээжэ.

Хүнэй гар хүлэй хүлдэлгые дүрбэн шата болгон хубаадаг байна:

нэгэдэхи шатадань хүнэй бэеын арһан улайжа, хабдартай болодог;

хоёрдохидонь — суухардаг; гурбадахидань — гар хүлэй хурганууд ээзгүй болодог; дүрбэдэхидэнь — бэеын зарим хуби (жэшээнь хүл, гарай хурганууд, шэхэн) ээзгүй болоод илзаржа эхилдэг.

Нэгэдэхи шатын хүлдэлгын һүүлээр гар, хүлэй хурганууд ехээр зохолоод, һүүлдэнь үбдэжэ эхилдэг. Иигэжэ бага зэргээр хүлдэһэн газарнууд 3—7 хоноод бараг болодог байна. Гэбэшье, арһанай һудаһан болон нервэ хүйтэ даасагүй, эмжэг болошодог.

Хоёрдохи шатын хүлдэлгын һүүлээр хүнэй бэеын арһан хүхэржэ хабдадаг. Хэдэн часай үнгэрһэнэй һүүлээр гү, али 2—3 хоногой үнгэрһэнэй хойно гар хүлэй хурганууд сэбэрүүтэдэг, хюмһаниинь гэмтэжэ унадаг байна.

Гурбадахи шатын хүлдэлгын һүүлээр арһан хүйтэн байхадаа сайрадаг, гэдэхэдээ хара хүхэ боложо, сэбэрүүтэдэг.

Дүрбэдэхи шатын хүлдэлгын һүүлээр хүнэй бэе яһандаа хүрэтэрөө хүрэшэдэг. Иигэжэ ехээр хүлдэһэн бэеын арһа мяхан 3—1 хоногой үнгэрөөд байхада, харлажа, үжэжэ эхилдэг байна.

Гар хүлоо хүлдэхөөһэн хүниие гэртэ оруулжа түргөөр гэдхээхэ шухала. Дулаан гэрэй дүтэ үгы һаа, түлигдэжэ байһан түүдэгэй хажууда асарха хэрэгтэй. Хүйтэндэ сайшаһан хасар, хамар, шэхыень сэбэр гараараа улаан болоторынь аршаха шухала. Тиихэдээ саһаар үрэжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, саһанда бии байһан жэжэ мүльһэн хүлдэһэн арһа бэлээр шүлгалдаг.

Хүлдэһэн хүниие гэртэ оруулаад, хубсаһыень тайлаха шухала.

Хүлдэһэн хүниие дулаасуулхын тула халуун сай, кофи, зүрхэнэй эм үгэхэ шухала. Тиигээд хүлдэһэн гар, хүлыень 18—20 градус дулаан уһан соо хэхэ шухала. Тэрэ уһаяа 20—30 минутын туршада 37—40 градус халуун болотор бүлеэдхэхэ хэрэгтэй. Хүлдэһэн хүнэй бэеые ваннатай уһан соо хэжэ, мылээр угааха, эльбэхэдэ һайн. Хүлдэһэн бэе спиртээр үрөөд, хүбэнтэй хуурай марляар уяха шухала.

Дээрэ дурсагдаһан хэмжээ ябуулгануудые хүнэй хүлдэһэн бэеын үшөө хүсэд гэдээдүйдэ хэхэ хэрэгтэй.

Хүлдэһэн бэеын улайжа, сэбэрүүтэжэ эхилхэдэ, түрүүшын туһаламжа ондоо аргаар хэхэ шухала. Хүлдэһэн газарыень гараараа эльбэжэ яажашье болохогүй. Харин шиигтэй марли болон хүбэнгөөр аргааханаар эльбэхэ, һүүлдэнь архи болон спиртээр үрэхэ шухала.

Гар хүлоо хүлдэһэн хүнүүдые врачда харуулха, тусхай эмээр тариха хэрэгтэй.

Бэеэ хүлдэхөөһэн хүнүүд уушханай хэдхалягаар үбдэдэг, ехээр ханяадаг, гэдэһэнэйнь яра үбшэндэ дайрагдадаг.

Гурбадахи, дүрбэдэхи шатын хүлдэлгын һүүлээр хүнэй гар хүлэй хурганууд хүсэд хүдэлхөө болидог юм.

Гар хүлөө саг үргэлжэ хүлдэхөөхэ аюулда оруулхагүйн тула бэеэ хүйтэндэ дадхааха гээшэ угаа шухала. Энэ ушар холын хойто зүгтэ ажаһуудаг арадуудай дүй дүршэлһөө элирэн харагдана.

Хүйтэндэ даарахагүйн тула хүл гараа саг үргэлжэ хүдэлгэжэ дулаасуулхада туһатай. Хүйтэн газарта ажаһуугшад һайнаар эдихэ, эдеэлхэһээ гадна ехээр эсэхэ ёһогүй. Тамхи ехээр татахада, архи уухада муу. Гутал хубсаһан хахархай байха ёһогүй. Шэбэртэй хүлтэй хүнүүд хүлөө бүлеэн уһаар угаагаад, 3—5 процент формалинаар үрэхэ, үгышье һаа, нэгэ процентын формалинтай уһан соо 5—10 минута байлгаха зэргэтэй.

Хүнүүдэй хүйтэнһөө бэеэ абархын тула санитарна ойлгуулламжын хүдэлмэри улам һайжаруулха шухала.

А. РАДНАЕВ,
медицинскэ эрдэмэй кандидат.

СПОРТ — СПОРТ

ЖЭЭГЭБ ТАТАҺАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Европын чемпионадай дүрбэнэй нэгэ хүбиин мүрысөөнэй түрүүшын наадanда СССР-эй суглуулагдамал командын футболистнууд апрелиин 24-дэ гү, али 25-да Чехословакиин командатай талмай дээрэнь уулзаха байна. Европын футболой мүрысөөнэй жээрэб татална Цюрих хотодо үнгэрэгдөө. Харюугай наадан майн 22-то гү, али 23-да СССР-тэ үнгэрэгдэхөөр хараалагдана.

Голландиин ба Бельгиин, Испаниин ба ФРГ-гэй гү, али Грециин, Югославиин ба Уэльсын суглуулагдамал командануудай эдэ болзорто уулзаха байна.

Европын чемпионуудай кубокта хүртэхын түлөө мүрысөөнэй дүрбэнэй нэгэ хүбида Киевэй «Динамо» Франциин «Сент-Этьенн» клубтай наадаха. Түрүүшын уулзалга — мартын 3-да, харюугай наадан мартын 17-до Францида үнгэргэгдэхэ. «Бенфика» (Португали) — «Бавари» (Мюнхен, ФРГ), «Хайдук» (Югослави)—ПСВ «Эйндховен (Голланди), «Боруссия» (Менхенгладбах, ФРГ)—«Реал-Мадрид» (Испани) наадаха байна.

Залуушуулай командануудай дунда Европын чемпионадай дүрбэнэй нэгэ хубида совет футболистнууд Франциин залуушуултай түрүүлэн Францида уулзаха юм.

ЕВРОПЫН ЧЕМПИОНУУД ТОДОРБО

Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат Женевэ хотодо боложо үргэлжэлһөөр. Хоёр—хоёроороо һолжорлгоор совет спортсменүүд Ирина Роднина — Александр Зайцев гэгшэд эдэбхитэй һайнаар наадажа, 141,36 балл абажа, дахинаа Европын чемпионууд болоһон байна. ГДР-эй спортсменүүд Роми Кермер—Рольф Эстеррайх 137,69 очко абажа, хоёрдохи, Ирина Воробьева — Александр Власов (СССР) гурбадахи һуури эзэлбэ.

Англиин спортсмен Джон Карри фигурна һолжоролгоор 1976 оной Европын чемпион болобо. Тэрэ хоёрдохи үдэрынь илангаяа һайнаар наадажа, нэгэдэхи һуурида гараһан байна. Москвич Владимир Ковалев—мүнгэн, ГДР-эй түлөөлэгшэ Ян Хоффман бронзо медаляар шагнагдаа.

(ТАСС).

Женевэдэ ехэ һонирхол, гайхал болобо

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС-ай корр.). Елүүр дээрэ хатарлаг совет паарнууд уран гоёор хатаралгын түүхэдэ анха түрүүшынхеэ Европын чемпионадай шагналта гурбан һууриие булгыень эзэлээ. Людмила Пахомова, Александр Горшков 210,54 балл абажа, Европын чемпионуудай нэрэ солодо зургаадахияа хүртэбэ. Ирина Моисеева, Андрей Миненков 203,44 баллнуудые абажа, мүнгэн медальнуудта, харин Наталья Линичук, Геннадий Карпоносов 200,71 баллнуудые абажа, бронзо медальнуудта хүртэһэн байна.

Гурбан хүн илаа

ЛОНДОН. (ТАСС). Шатараар Англиин Гастингс хотодо болоһон уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ гурбан гроссмейстер—Властимил Горт (ЧССР), Вольфганг Ульман (ГДР), манай наһатай шатаршан—москвич Давид Бронштейн тус тустаа 15-һаа 10 очко абажа, нэгэдэхи—гурбадахи һууринуудта гараба. Ленинградай шатаршад Виктор Корчной—дүрбэдэхи, Марк Тайманов табадахи һуурида гараһан байна.

АНГУУШАД ОЛЗОТОЙ БУСАБА

Сэлэнгын аймагай 200 гаран ангуушад энэ жэлэй агнуурнин хаһын эхилхэтэй сасуу тайгада гараһан юм. Мүнөө тэдэнэй олонхинь олзотой омогтой ой тайгаһаа бусажа, «зоолон алтаяа» Сэлэнгын госпромхоздо тушаана.

Штатна ангуушад, мүн агнуурида дуратайшуул тайгын баялиг олзоборилходоо элдэб арга хэрэглэнэ, зэнга табина.

Ангуушан П. Г. Ефимов—514 түхэригэй булга, хэрмэ, һолонго, шандага, Г. П. Кузнецов—311 түхэригэй, Г. М. Волков — 292 түхэригэй, И. К. Кабашный — 276 түхэригэй ангай үнэтэ арһа тушаагаа. Залуу ангуушад Иннокентий Кудрявцев, Геннадий Баннов, Сергей Митрошин гэгшэд шэнэ жэлэй эхиндэ тус тустаа хоёр зуу гаран түхэригэй «зоолон алта» тушаабад.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

Хүдэлмэришэдэй спортклубуудта

Череповецкэ металлургическа заводой физкультура ба спортдо дуратай хэдэн мянган хүнүүдые—металлургнууд ба тэдэнэй бүлын гэшүүдые нэгэдхэһэн «Шексна гэжэ спортклуб Вологодско область доторхи эгээн сэхэ нэгэдэл болоно. Эндэ санашадай мүрысөөнүүд болодог, гоё һайханаар хатарха дуратайшуул елүүр дээрэ гарадаг байна. 200 хүнэй хабаададаг гимнастикын һургуулида хэшээлнүүд боложо үргэлжэлһөөр. Үбэлдөө бэеэ хатуужуулан болбосоруулха секци ехэ магтаалтай болонхой. Энээндэ гол түлэб хүдэлмэришэд — металлургнууд хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Тамаралгын хаһа» түлэг дундаа. ТАСС-ай фотохронико.

ҺУР ХАРБАЛГА ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ!

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада һур харбалга манай республика дотор ургашатайгаар хүгжөө. Спортын энэ зүйл Олимпиин наадан-да, мүн лэ оронойманай арадуудай ба РСФСР-эй зунай VI спартакиадын программада оруулагдаһан байна.

Һур харбалга хадаа национальна шэнжэтэй спортын зүйл болоно. Тиимэһээ һур харбалга нэн түрүүн буряад залуушуулай дунда дэлгэрүүлжэ, тэдэниие энэ хэрэгтэ олоор хабаадуулхаяа оролдонобди. Баргажанай аймагай һур харбагшадай тренер Д. Эрдынеев, Сэлэнгын аймагай һур харбагшадай тренер Б. Бальчинов гэгшэд эндэ эдэбхи үүсхэл гаргаа.

70-аад онуудай үедэ республикын һур харбагшадай суглуулагдамал командада эхэнхидээ хүдөөгэй залуушуул ородог байбал, мүнөө үедэ хотын түлөөлэгшэд олошороо. Жэшээлхэдэ, «Труд», «Динамо», «Буревестник», «Спартак» гэһэн бүлгэмүүдэй һур харбагшад ехэхэн амжалта туйлана. Һүүлшын хоёр жэлэй туршада 8 хүн СССР-эй спортын мастерай норматив тушаажа, 20-ёод хүн мастерта кандидат болоһон, мүн спортын 1-дэхи разрядта хүртэһэн хүнүүд олон.

Манай эрхим һур харбагшад А. Гармаев, Б. Цыбиков, А. Бухаев, Д. Очиров, В. Гуров, Э. Сэнжэев, А. Попов, С. Будажапова гэгшэд харюусалгата мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа, эрхим дүн туйладаг юм. Залуу спортсмен Борис Цыбиков багшанарай институтта һурана. Энэ жэлдэ РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, Душанбе хотодо үнгэргэгдэһэн СССР-эй арадуудай спартакиадада хабаадалсахадаа, ороной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Мүн лэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Манай суглуулагдамал команда хүршэ Шэтын областиин һур харбагшадтай мүрысэдэг. 1974 ондо хотымнай мэргэшүүл РСФСР-эй командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ.

Һүүлшын жэлнүүдтэ Эрхүүгэй, Ленинградска, Свердловско областьнуудта, Башкирай АССР-тэ һур харбалга үргэнөөр дэлгэрээ. РСФСР-эй арадуудай спартакиадын үедэ манай барилдаашад, боксернууд болон хүнгэн атледүүдһээ гадна, һур харбагшад һайн үрэ дүн туйлаа һэн. Манай республикын спортсменүүдэй бүхыдөө абаһан 259 очкогой хахадыень һур харбагшад абаһан байна.

Үнгэрһэн жэлэй октябриин һүүл багаар һур харбалгаар республикын федерациин заседани үнгэргэгдэжэ, ямар мүрысөөндэ лажа бэлдэхэб, спортын энэ зүйл ямар аргаар хүгжөөхэб гэһэн асуудалнууд хараалагдажа үзэгдөө бэлэй. Тиин һур харбалгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй гэжэ эндэ тэмдэглэгдээ.

Юуб гэхэдэ, хэлышье аргаболомжотой һаа, зарим спортивна бүлгэмүүд энэ талаар хүдэлмэри үнгэргэнэгүй. Ямаршье хэмжээ абанагүй. «Локомотив», «Забайкалец» бүлгэмүүд альгаа дэлгээд лэ һуудаг байна.

Хоёрдохёор, һур харбалга хүгжөөхэ ямаршье материальна бааза байхагүй. Жэшээлхэдэ, «Труд» бүлгэм оройдоол 10—12 номо һуршатай юм. Тиимэһээ спортсменүүд номо һуршагүй, тусхай стадионгүй дээрэһээ мүртэйгөөр бэеэ һориногүй.

Харин тиихэдэ Дагестанай, Башкирай АССР-нүүд, Свердловско область һур харбалгын стадионтой байхаһаа гадна, үбэлдөө һорилго хэхэ спортын залтай юм. Манай республикада иимэ байшан баригдаа һаа, һайн һэн.

Улаан-Үдэдэ һур харбалгын хэшээл үнгэргэхэ тусхай мэргэжэлтэд бэлдэглэдэг юм. Тэдэнэй дунда «Спартак» бүлгэмһөө В. Игумнов, В. Попов, «Динамо» бүлгэмһөө Ц. Булаев, «Урожай» бүлгэмһөө Цыпилова гэгшэд оролсоно. Тэдэнэр спортсменүүдые һур харбалгада һургажа хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсөө зориюулнэ.

Гадна хүүгэд болон эдиршүүлые һур харбалгада хабаадуулхаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдана. Жэшээлхэдэ, Баргажанда Д. Эрдынеевэй хүтэлбэрилдэг хүүгэдэй ба эдиршүүлэй спортивна һургуули һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Хотын 14-дэхи һургуулида мэргэн бүдэлгын һайн тир түхеэрэгдэхэй. Энэ арга боломжыень хэрэглэжэ, хүүгэдэй ба эдиршүүлэй тусхай спортивна һургуули бии болгохоор гэжэ һанагдана.

Тэрэшэлэн Буряадай багшанарай институтай физкультура ба спортын факультет хэдэн жэлэй туршада студентнэрээ һур харбалгатай танилсуулна.

Б. САНДАНОВ,
һур харбалгаар республикын федерациин түрүүлэгшэ.

Хилын саанаһаа
телефон телеграф радио

ЗОРИГЖУУЛАХЫ ЕХЭ ПРОГРАММА

Партиин XXV съездэ зориулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект дотор хараалагдаһан Соведүүдэй ороной экономикые саашадань хурдан түргөөр хүгжөөхэ шухала хараа түсэбүүдые уласхоорондын олонниитэ зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлһөөр. Ороной экономикые хурдан түргөөр хүгжөөхые хараалһан түсэбүүд уласхоорондын оршон соо Советскэ Союзай дүүргэлэг үүргые, нэрэ хүндые улам бүри дээшэлүүлнэ.

ВАРШАВА. КПСС-эй ЦК-гай проект соо табигдаһан ехэ программа гүнзэгы үндэһэ һуури дээрэ түшэглэнэ гэжэ ПОРП-ын ЦК-гай орган—«Хлопска дрога» газетэ бэшэнэ. Соведүүдэй ороной экономическа түргэн хүгжөөлгэ уласхоорондын экономическа харилсаанай томо ехэ үүргэ дүүргэхэ, уласхоорондын оршом байдалда эб найрамдалта политика бэелүүлхэдэнь амжалтатай һайнаар нүлөөлхэ байна. Советскэ Союз ба бусад социалис гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан жэлһээ жэлдэ хүгжэн бэхижэхэ байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. СССР ба СЭВ-тэ хабаатай бусад оронуудай дунда Польшо социалис харилсаанай агуу ехэ программа бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Советскэ Союзтай гүнзэгы ехэ хани барилсаатай байһан Польшын арад КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгын хойноһоо анхаралтайгаар адаглана.

УЛААН-БААТАР 1976—1980 онуудта СЭВ-тэ хабаатай оронуудай хоорондо үнгэргэгдэхэ олон талын харилсаанай хэмжээ ябуулганудые зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай проект дотор онсо анхарал хандуулагдана гэжэ МНР-эй Наукануудай академиин ба Госпланай экономикын институдай директорэй орлогшо Т. Намжил мэдүүлээ. Элдэб зүйлэй түүхэй эд, түлишэ, промышленна продукци, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ зорилгонуудые хамтаарал шиидхэлгэдэ манай оронууд гол анхаралаа хандуулжа байнхай. Тиимэһээ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэ гансал совет арадта бэшэ, харин социалис хани нэгэдэлтэ аха дүү бүхы оронуудай арадуудта ехэ удха шанартай, үүргэтэй байна.

ЖЕНЕВЭ. СССР-эй шэнэ табан жэлэй түсэб Европын оронуудай экономико хүгжэлтэдэ шухала удха шанартай байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, Советскэ Союз олон оронуудтай үргэн ехэ харилсаа холбоо тогтоосхой гэжэ ООН-ой Европодохи экономическа комиссиин гүйсэдхэхэ секретарь Я. Становник тэмдэглээ.

БОНН. Советскэ Союзтай экономическа харилсаа тогтоолго Баруун Германиин улад зоной аша туһада харюусаха байна гэжэ Баруун Германиин элитэ мэдээжэ публицист-экономист Йорг Гольдберг мэдүүлбэ. Совет ороноһоо абтаһан захилнууд манай хүдэлмэришэдые ажалаар хангадаг байна. Жэшээнь, Кельн хотодохи «Клекнер — Гумбольдт — Дойц» гэдэг концерн хүндэ ашаа тээхэ машинануудые бүтээн гаргаха захил СССР-һээ абаһан байгаа. Тиимэһээ тус фирмын заводуудта хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргаха ушар үзэгдэдэггүй шахуу юм. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэ шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ шухала алхам болохо байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев «Хельсинки хотодо үгэ хэлэхэдээ, тэрээн тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ һэн.

ДАККА

Бангладешта сүүд болобо

ТАСС

Урда тээнь правительствада министрэй элдэб тушаалнуудта хүдэлһэн, ороной бэеэ даахан байдалай түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ, Бангладешэй Эб найрамдалай Соведэй президент Абдус Самадые бухы наһан соонь түрмэдэ хааха гэһэн шиидхэбэри Бангладешэй сэрэгэй тусхай трибунал абаба.

Мүнгэн һангай талаар гэмтэн байна гэһэн шиидхэбэри трибунал гаргаа. Тэд Абдус Самад энэ гэмнэлтыень буруушааба.

БЕРЛИН

СЕПГ-гэй IX съездэ документнүүд

ТАСС

СЕПГ-гэй IX съездын 1976 оной май һарада нээгдэхэтээ байһантай дашарамдуулан, олонниитын зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин шэнэ программын проект «Нойес Дойчланд» газетэдэ толилогдобо. ГДР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ тухай СЕПГ-гэй IX съездын директивэнүүдэй проект мүн толилогдоо.

Съездэ бэлэдхэлэй үедэ эдэ документнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ партиин нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, тэрэниие үргэн ниитэ ажалшадтай бата холбоотой болгохо, республикын ажалшадай шэнэ үргэлэл эдэбхиие хүгжөөхэ байна гэжэ «Нойес Дойчланд» тэмдэглэнэ.

ГАВАНА

Ф. КАСТРЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ орондохи империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдээ Анголын патриотическа хүсэнүүдэй илалта туйлаха байһанда батаар этигэн найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

Анголодохи дайн хадаа империализмын хэзээ нэгэтэ үүдхэһэн эгээл гутамшаг муухай дайн байлдаануудай нэгэниинь болоно гэжэ Кубын хүтэлбэрилэгшэ хэлээ.

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд эгээл хархис этигээдүүдтэй хамтаран нэгэдэжэ, Анголын арадта эсэргүүгээр тэмсэжэ байна гэжэ Ф. Кастро тэмдэглэбэ.

Урда Африкын расистнуудай Анголын газар дайдаруу булимтаран ороһоной һүүлээр НРА-гай хуулита правительствын гуйлтаар Анголын патриотическа хүсэнүүдтэ туһаламжа үзүүлжэ эхилээ һэн гэжэ Ф. Кастро мэдүүлээ.

ЛУАНДА

Патриодуудай амжалтанууд

ТАСС

Анголын Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүд хойто фронт дээрэ добтолгоёо улам шангадхажа, ФНЛА-гай ба гадаадын хүлһэнэй сэрэгүүдэй отрядуудые Заиртай хилэлдэг хилэ хүдар хашажа байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ НРА-гай сэрэгүүд дайсанай олон солдадуудые хүлһөөнь буулгажа, ехэ техникэ һандаажа, Анголын хойто хубидахи хэдэн томо ехэ һууринай тосхониие сүлөөлөө.

Луандын радиогой мэдээсэлэнэй ёһоор, шанга байлдаануудай үеэр арадай арми Тото хотые сүлөөлбэ. Энэ хадаа Заиртай хилэлдэг хилэһээ урдуур 150 километртэ байдаг ороной хойто хубидахи стратегическэ шухала пункт болоно. Һомо хэрэгсэлнүүдтэй складууд, хэдэн самолет буляагдан абтаа.

ПАРИЖ

ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

ТАСС

Мадридһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, үдэр хоногой ошохо тудам ороной ажалшадай байдалые һайжаруулхын түлөө, политическэ байдалые демократизацилхын түлөө Испаниин арад зоной тэмсэл улам шангадана.

Бухы Испани дотор олониитын бүһалгаанууд, митингнүүд, жагсаалнууд үнгэргэгдэнэ. Январиин 14-дэ гансал Мадридта, оршон тойронхи нютагуудта болоһон бүһалгаануудта 200 мянга гаран хүдэлмэришэн, алба хаагша, студент хабаадаһан байна.

Испаниин ажалшадай улам үргэнэ байгаа тэмсэлые дарахын тула правительство почтын 100 мянган алба хаагшые элсүүлхэ тухай указ правительство соносхоо. Энэ хэмжээ үнгэргэжэ, засагаархид почтын хүдэлмэришэдэй бүһалгаае таһалдуулһан байна. Хүдэлмэреэ һэргээхэ гэһэн арсалтань ниитын гурим хазагайруулһан ябадал боложо, бүһалгаалагшад сэрэгэй трибуналаар сүүдлүүлэгдэхэ байгаа бшуу.

Митингнүүдтэ, жагсаалнуудта хабаадагшадые үлтэрнамнахын тула засаг захиргаан вертолёдуудые, сэрэгэй подразделенинүүдые, нюдаһоо нёлбоһо гаргадаг газуудые шиидамгүйгөөр хэрэглэнэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Гуримшуулга хэрэгтэй

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Аюулгүйн Соведтэ үнгэрһэн неделидэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа асуудал дахин зүбшэжэ эхилбэ. Соведэй хүдэлмэридэ хабаадалсахаар Палестиные сүлөөрүүлгын организациин (ООП) делегацин түрүүшынхеэ уригдаһан ушар энэ зүбшэн хэлсэлгэдэ айхабтар удха шанартай байба. Энэ ушар хадаа ООП-ой уласхоорондын хүндые улам үргэжэ, палестин арадай харюусалгатай түлөөлэгшэдэй хабаадалгагүйгөөр Дүтын Зүүн зүгэй асуудал шиидхэхыя аргагүй байһаниие үшөө дахин гэршэлэн харуулба.

Аюулгүйн Соведэй заседанида мүн Израиль уригдаа. Ингэжэ зүбшэгдэхэ зүйлдэ сэхэ хабаатай алишье талын хабаадалгатайгаар Дүтын Зүүн зүгэй асуудал шиидхэхэ арга боломжо хангагдаһан байна. Гэбэшье Тель-Авив Дүтын Зүүн зүгтэхи политическэ байдалые бүхы хэмжээгээр шиидхэхэ замда үшөө нэгэ бэрхэшээл тохёолдуулан, Аюулгүйн Соведэй заседаниие хойшо татаха гэжэ шиидээ. Зүгөөр эндэхи байдалые гуримшуулха хэрэгтэй байһан мэдээжэ. Синайн хахад арал дээрэ хоёр талын сэрэгүүдые бэе бэеһээнь холодуулха тухай Египет-Израилиин һүүлэй хэлсээн Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай нэгэшье гол асуудалые шиидхэхэ ябадалда хүргөөгүй. Энэ хэлсээн эндэхи эрхэ байдалые улам ехэ бэрхэшээлдэ оруулаа. Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Хаддам гэгшын хэлэһэнэй ёһоор, Израильтай баталагдаһан хэлсээн хохидолдо орогшодто бэшэ, харин эзэрхэг түримхэй добтологшодто таатай эрхэ байдал олгоно.

Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ үгэ хэлэлгын эхилхын урда тээ Советскэ правительствын тунхаглаһан мэдүүлгэ соо Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал байгуулхын тула гол шухала гурбан асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэгдэһэн: 1967 ондо Араб оронуудай эзэмдэн абталан газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргалга; өөрын гүрэн түрэ байгуулха эрхыень оруулалсан, Палестинын араб арадай хуулита эрхэ сүлөө хангалга; Дүтын Зүүн зүгэй бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдал, тэдэнэй бэеэ даагаад хүгжэхэ эрхэ ойроо хүртэшэгүй байлга.

Дүтын Зүүн зүгтэхи арсалдаата байдалые гуримшуулхын тула зорюута байгуулагдаһан Женевскэ конференциин хүдэлмэриие аша үрэтэйгөөр һэргээн үргэлжэлүүлхын тула Аюулгүйн Совет бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй гэһэн Совет правительствын мэдүүлгые Араб гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд Нью-Йоркдо эдэбхитэйгээр һайшаан дэмжээ. Дурсагдагша заседани дээрэ үгэ хэлэһэн ондоо олон гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд Совет гүрэнэй дурадхалые мүн лэ һайшаагаа. Хэрбээ Аюулгүйн Соведэй энэ зорилго дүүргээд байгаа һаа, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ талаар гүйсэд шиидхэхэ замда тон шухала алхамууд хэгдэхэ болоно.

Африкын нэгэдэлэй сесси юу харуулааб?

Африкын нэгэдэлэй организациин (ОАЕ) гэшүүн-оронуудай правительствануудые толгойлогшодой онсо шухала ассамблей Эфиопиин ниислэл хотодо үнгэргэгдэбэ. Империалис хүсэнүүдэй ба үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг ЮАР-ай зэбсэгтэ добтолго хэһэн ушарһаа тохёолдоһон Анголодохи байдалаар энэ ассамблейдэ хабаадалсагшад зүбшэлэн асуудалаараа шиидхэбэри абажа шадаагүй. 22 гүрэн Анголын Арадай Республикын хуулита правительствые мэдэржэ, эзэрхэг түримхэй добтолгодо сохилто үгэхэ хэрэгтэнь туһалхаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ. Гэбэшье баһал эды шэнээн гүрэнүүд «национальна нэгэдэлэй правительство» гэдэгые байгуулха гээ. Тэдэнэй һанамжын ёһоор Анголын арадай бодото түлөөлэгшэд—МПЛА-гай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта ФНЛА ба УНИТА гэдэг бүлэгүүдэй толгойлогшонор правительствын бүридэлдэ оролсохо болоно.

Инмэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, баруун оронууд, нэн түрүүн США Африкын олохон оронуудта баалалта хэнэ. Жэшээнь, США-гай президент Анголын асуудалаар ямар хараа бодол баримталха заабаритай бэшэг Африкын оронуудай толгойлогшонорто эльгээһэн байна. США-гай гүрэнэй секретариин туһалагша У. Шафел гэгшэ дурсагдагша сессиин зарлагдахын урдахана өөһэдынгөө нүлөөдэ оруулха зорилготойгоор Африкын хэдэ хэдэн оронуудаар ябажа ерэһэн байха юм. Тингэжэ Вашингтон хүгнэжэ байһан оронуудай даадынгаа политикада ямар хараа баримталха баалалта сэхэ хээ. Анголын Арадай Республикын бодото правительствые мэдэрхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ Танзани ябана.

Экономическа талаарэа баруун оронуудһаа дулдыданги Африкын олохон оронуудай империалис хүсэнүүдэй баалалтада харюу үгэжэ шадахагүй байһаниинь сессиин хүдэлмэриин үр дүн элеэр харуулба. Гэрэнһээ гадна түрүү хубилалтануудые дэмжэдэггүй правительствануудай толгойлогшонор Аддис-Абебэдэ зарлагдаһан сесси дээрэ баруун оронуудай ябуулдаг шэнэ колониализмын политикые дэмжэһэн байна.

ЮАР-ай үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадтай эбтэй байха политика баримталдаг байһанайнгаа түлөө эдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэд юм гэжэ Африкын нэгэдэлэй организацида эрид шууд шүүмжэлүүлһэн юм гэжэ Африкадахи политическэ байдал шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. ЮАР-ай эгһөө ямаршье нюусадалдагүй эзэрхэг түримхэй добтолгые Анголодо хэгдэжэ байһаниие дурсагдагша ассамблейн эрид шууд буруушаагаагүй байһанай шалтаган империалис хүсэнүүдэй нүлөөдэ ороһон правительствануудһаа эшэ үндэһэтэй.

Аддис-Абебэдэ болоһон уулзалгын дүнгүүдые тайлбарилха зүүраа, Африкын олонниитын олохон түлөөлэгшэд өөһэдынгөө түбиин түрүү үзэлтэй хүсэнүүдые элсүүлхэ асуудалда онсо анхарал хандуулна. Тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлэн, Мозамбигай президент Самара Машелл гэгшэ бэеэ даанхай Африка дотоодынгоо, мүн гадаадынгаашье дайсадта сохилто үгэхын тула өөрынгөө хүсэ шадал элсүүлхэ ёһотой гэжэ ассамблей дээрэ мэдүүлээ.

Правительствагүй Итали

Дайнай дүүрэнһээ хойшо үе соо Итали правительственна тон бэрхэшээлтэ байдалда гушан гурбадахяа ороод байна. Италиин президент Дж. Леоне политическэ томо партинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэлгэ хэһэнэйнгээ һүүлдэ христианско-демократическа партиин толгойлогшо А. Моро гэгшэдэ правительство бүридхэхэ даабари үгэбэ. Тэрэ январиин 7-до отставкада гараһан министрнүүдэй кабинедые толгойлжо байһан. Экономическа политикыень буруушааһан социалис партиин парламент дээрэ дэмжэлгэ хэхээ болиходо, тэрэ правительствын отставкада гараһан мэдээжэ.

Италида тохёолдоһон экономическа ехэ кризис мүнөөнэй правительствые бэрхэшээлтэ байдалда орууланхай. Нёдондо жэлдэ промышленна үйлэдбэриинь хэмжээн 11 процентээр доошолһон, эд барааной үнэ сэн 18 процентээр ургаһан байха юм. Орон дотор 1 миллион 200 мянган хүн ажалгүй, хэдэн зуу мянган ажалшад хүсэд неделиин соо ажаллаха аргагүйдэнэ.

Хүсэ ехэтэ забастовконууд орон доторнь үргэлжэлһөөр. Монополинууд буржуазна партинууд иимэ бэрхэшээлтэ байдалай хойшолонгуудые ажалшадта тохоые оролдоно. Орон доторнь зүүн тала баримталдаг хүсэнүүдэй нүлөөнэй шууд түргөөр үргэдэжэ байһанаар һанаагаа зобоһон НАТО-гой хүтэлбэрилэгшэд Италида баалалта хэжэ захалаа. Нёдондо үнгэргэгдэһэн коммунальна һунгалтануудта зүүнэй тала баримталагшадай хүсэнэй үргэдэжэ байһаниие эли тодоор харуулһан байна. Италиин коммунис партида һунгагшадай 33,1 процент дуугаа үгэжэ, эгээл томо буржуазна — христианско-демократическа партиһаа оройдоо хоёрхон процентээр доошоо байһан. Компартида эсэргүү ниитэ фронт байгуулха зорилгоор буржуазна партинуудай хүтэлбэрилэгшэдые бэе тэдэшэ татахын тула США-гай ЦРУ-гай 6 миллион доллар һомолоод байһан ушарай бүтэдэндэ мэдээжэ болоһон үедэ энэ правительственна кризис тохёолдонхой.

Гэбэшье, оронойнь политическэ хүтэлбэридэ компартиин хабаадалгагүйгөөр Италида үндэһэн хубилалта хэхэ аргагүй. Тохёолдоод байһан правительственна кризисые түргөөр шиидхэхэ ондоо арга үгы гэжэ компарти сэхэ мэдүүлээ. Парламентые тараагаад, болзорһоонь урид һунгалта үнгэргэхэ ябадалые компарти буруушаана. Юуб гэхэдэ, оронойнь политическэ ба экономическа бэрхэшээлтэ байдал бүри үнжэгайруулжа, ажалшадай байдал һуудал бүри муудаха байна. Коммунис партиин хараа шугамые профсоюзууд, демократическа бусад организацинууд һайшаан дэмжэнэ.

В. ГОНЧАРОВ,
А. ОСИПОВ,
Е. ЕГОРОВ.
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Таряашадай үбэлэй ажал» —түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXV съездые угтуулан» — суглуулбари. «БАМ үдэрһөө үдэртөө» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Комплексно шиидхэбэри хэрэгтэй» — П. Ренчиновэй статья. «Найдамтай халаа хүмүүжүүлхэ» — Э. Комаровагай корреспонденци. «Бэдэрэлгэ» — А. Володиной статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Гансал харахын тула бэшэ» — А. Чайковскиин статья. «Уласхоорондын шэнжэлэл».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Алта угаагшад» — И. Ожиговой очерк. АПН-эй материалнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республика дотор сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, Байгал шадарай зарим нютагуудта саһан орохо, бэшэ нютагуудта мүртэй саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һалхилха, 16—20 градус хүйтэн болохо. Хойто аймагуудаар 21—26. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 26—28, үдэртөө 18—20 градус хүйтэн байха.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 08.50—Б. Шоу. «Дом, где разбиваются сердца» — Москвагай сатирын театран фильм-зүжэг (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Москва хотын «ЗИЛ» ДК-гай духовой оркестрэй концерт. 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 «Хүхюу урилдаан» (үнгэтэ). 13.35 — Искусствын мастернуудай концерт. (үнгэтэ). 14.05 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». Хара металлургиин промышленностиин предприятинуудай мүрысөөн. 14.50 — РСФСР-эй арадай артистка Е. Образцовагай концерт. 15.45 — Ипподром дээрэ автомашинануудай урилдаан (үнгэтэ). СССР-эй чемпионат. 16.20—«Хүн ба хуули». 16.50 — Б. Шоу. «Дом, где разбиваются сердца» — Москвагай сатирын театрай фильм-зүжэг. 18.20 — 18.30 — Забһарлалга. 18.30 — «Время». 19.00—Фильм-зүжэгэй ... гэлжэлэл.

Улаан-Үдэ 20.30 — «... хёохы түсэбүүд» гэжэ ...һээ. 20.50 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». Хара металлургиин промышленностиин предприятинуудай мүрысөөн. 22.00 — С. Рахманинов. «2-дохи симфони». 23.00 — «Эрдэмтэдэ ...» (үнгэтэ). 23.20 — 23.30 — Забһарлалга. 23.30 — Москва хотын «ЗИЛ» ДК-гай духовой оркестрэй концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.50—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.10 — В. К...наков. «Творческо портретүүд». 20.10 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 20.30 — Москва хотын «ЗИЛ» ДК-гай духовой оркестрэй концерт.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-77, общественная приемная — 2-56-62.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03333. Заказ № 015...